

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY SUCHOŻEBRY**
NA LATA 2021-2030

2020

Załącznik do Uchwały Rady Gminy Suchożebry

Nr...../2020 z dnia.....

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry na lata 2021-2030

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	6
1. Metodyka opracowywania strategii.....	7
2. Kontekst planowania strategicznego	8
3. Uwarunkowania formalne opracowania strategii.....	9
4. Spójność z dokumentami strategicznymi	12
II. Charakterystyka gminy Suchożebry	14
1. Położenie	14
2. Sytuacja demograficzna	15
3. Kapitał społeczny i gospodarczy	18
3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne	18
3.2. Rynek pracy.....	22
3.3. Wychowanie i edukacja.....	24
4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	28
5. Kultura, sport i rekreacja	30
6. Opieka zdrowotna.....	32
7. Bezpieczeństwo publiczne	33
8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych.....	33
8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami	33
8.2. Pomoc społeczna	34
8.3. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	40
III. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	41
1. Dziedziny planowania strategicznego	42
1.1. Wspieranie rodziny.....	42
1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych	50
1.3. Zdrowie psychiczne.....	55
1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.....	58
1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	70
1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów	77
1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	83

1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa	89
1.9. Problem przestępczości	97
1.10. Rewitalizacja społeczna	100
2. Analiza swot	104
3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	107
4. Zakładane rezultaty realizacji strategii	108
5. System wdrażania strategii	109
6. Monitoring	110
7. Ewaluacja	111
7.1. Zakres ewaluacji	111
7.2. Sposób ewaluacji	111
7.3. Narzędzia ewaluacji	111
7.4. Okres ewaluacji	112
8. Ocena ryzyka	112
IV. Wnioski i podsumowanie	113
V. Bibliografia	115
VI. Spis rysunków, wykresów i tabel	116
1. Spis rysunków	116
2. Spis tabel	116
3. Spis wykresów	117

Wykaz skrótów:

UG – Urząd Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

KP – Komisarjat Policji

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

I. WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry na lata 2021-2030¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,
- rewitalizację społeczną.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Suchożebry.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Suchożebry zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

2. KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Suchożebry jest przyjęta przez Radę Gminy Suchożebry *Strategia Rozwoju Gminy Suchożebry na lata 2014-2020*. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Rozwoju Gminy Suchożebry określa najogólniejsze wizje Gminy w przyszłości – pożądany obraz do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Gminy Suchożebry na lata 2014-2020. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki społecznej, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry na lata 2021-2030, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „*opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*” - dla gminy oraz „*opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*”⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 288 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),

24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023,
34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061),
38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

4. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry na lata 2021-2030 jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategię rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytucznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród

wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SUCHOŻEBRY

1. POŁOŻENIE

Gmina Suchożebry jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie siedleckim. Sąsiaduje ona z następującymi gminami: Paprotnia i Mordy od strony wschodniej, Siedlce od strony południowej oraz Mokobody od strony zachodniej. Jej siedzibą jest wieś Suchożebry. Rozpatrując położenie Gminy pod względem geograficznym możemy stwierdzić, że znajduje się ona w dorzeczu silnie meandrującej rzeki Liwiec.

Rysunek 1. Położenie gminy Suchożebry na mapie powiatu siedleckiego

Źródło: <http://www.kapliczki.turystyka.pl/>

Gmina Suchożebry zlokalizowana jest w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 696, na trasie Chodów-Węgrów i oddalona jest o ok. 15 km od siedziby powiatu miasta Siedlce, ok. 100 km od stolicy województwa – Warszawy oraz 110 km od przejścia granicznego Polska-Białoruś w Terespolu.

Administracyjnie Gmina składa się z 18 sołectw: Borki Siedleckie, Brzozów, Kopcie, Kownaciska, Krynica, Krześlin, Krześlinek, Nakory, Podnieśno, Przygody, Sosna-Kicki, Sosna-Korabie, Sosna-Kozółki, Sosna-Trojanki, Stany Duże, Stany Małe, Suchożebry oraz Wola Suchożebrska.

Gmina obejmuje powierzchnię 101 km², co stanowi 15,9% powierzchni powiatu siedleckiego. Według danych z 2002 roku 80% jej powierzchni zajmują użytki rolne, natomiast 13% - użytki leśne. Poniżej przedstawione zostało położenie Gminy na mapie województwa mazowieckiego.

Rysunek 2. Położenie gminy na mapie województwa mazowieckiego

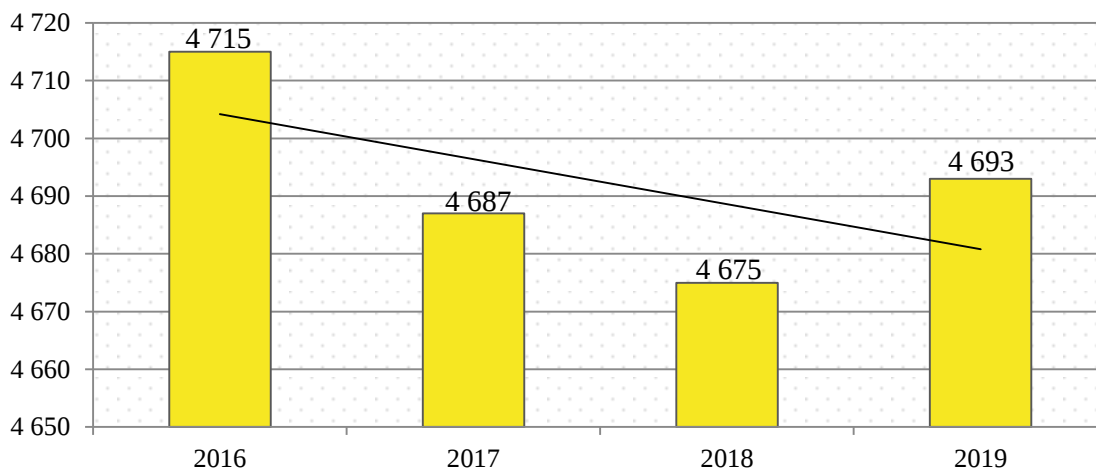
Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Suchożebry zamieszkuje 4 693 osoby (stan na 31.12.2019 roku). W stosunku do 2016 roku liczba mieszkańców zmalała, jednak wartość spadkowa kształtuje się na poziomie zaledwie 0,5%. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalny jest trend spadkowy w tym zakresie, jednakże w roku przedmiotowym liczba ludności nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego. Liczba mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 2016-2019 zaprezentowana została na poniższym wykresie.

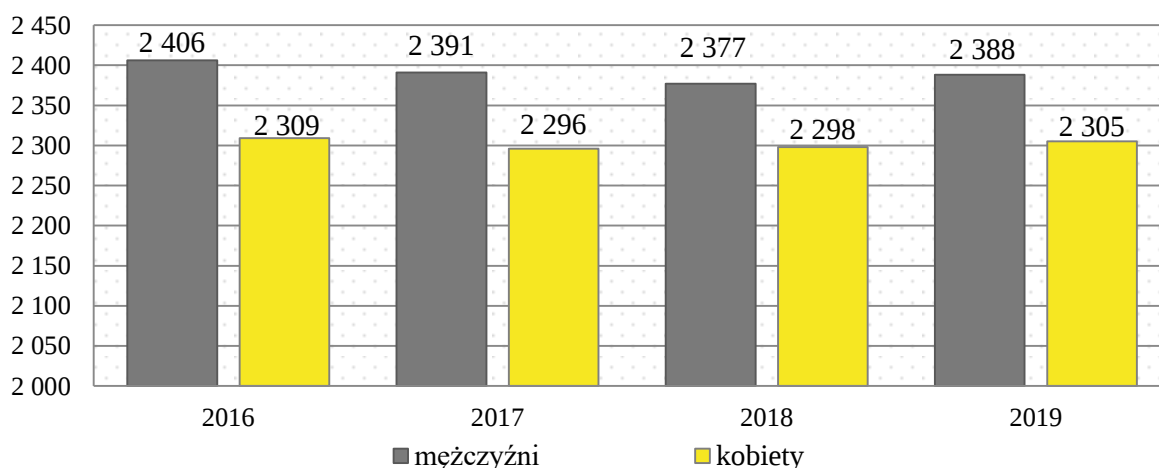
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Suchożebry w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Suchożebry jest niewiele większa od liczby kobiet - kobiety stanowią 49,1% ogólnej liczby ludności (2 305 kobiet), natomiast mężczyźni 50,9% (2 388 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 97, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 97 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019

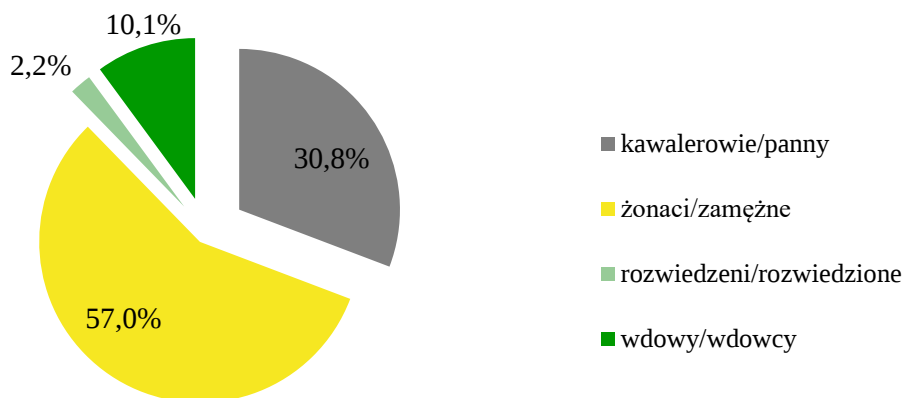
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy gminy Suchożebry zawarli w 2019 roku 20 małżeństw co oznacza, że na 1000 mieszkańców zostały zawarte 4,3 małżeństwa. W porównaniu do całej Polski jest to wartość nieco mniejsza, na terenie całego kraju wynosi bowiem 4,8. W stosunku do 2018 roku możemy zauważyć spadek liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności o 1.

Stan cywilny mieszkańców Gminy według danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 30,8% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 57,0% żyje w małżeństwie,
- 2,2% mieszkańców jest po rozwodzie,
- 10,0% to wdowy/wdowcy.

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Suchożebry według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Suchożebry ujemny i wynosi -13 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -2,8 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość znacznie mniejsza w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,9. Na przestrzeni lat 2016-2019 przyrost naturalny w gminie Suchożebry ulegał wahaniom. Najmniejszy odnotowany został w 2019 roku kiedy wyniósł -13, natomiast największy w 2016 roku kiedy przyjął wartość 7.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	55	54	61	52
zgony	48	66	57	65
przyrost naturalny	7	-12	4	-13

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Suchożebry według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 19,8% jest w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 59,9% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 20,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Suchożebry. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w porównaniu do 2016 roku zmniejszył się.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	20,1	19,9	19,6	19,8
wiek produkcyjny	60,0	60,3	60,4	59,9
wiek poprodukcyjny	19,9	19,8	20,0	20,3

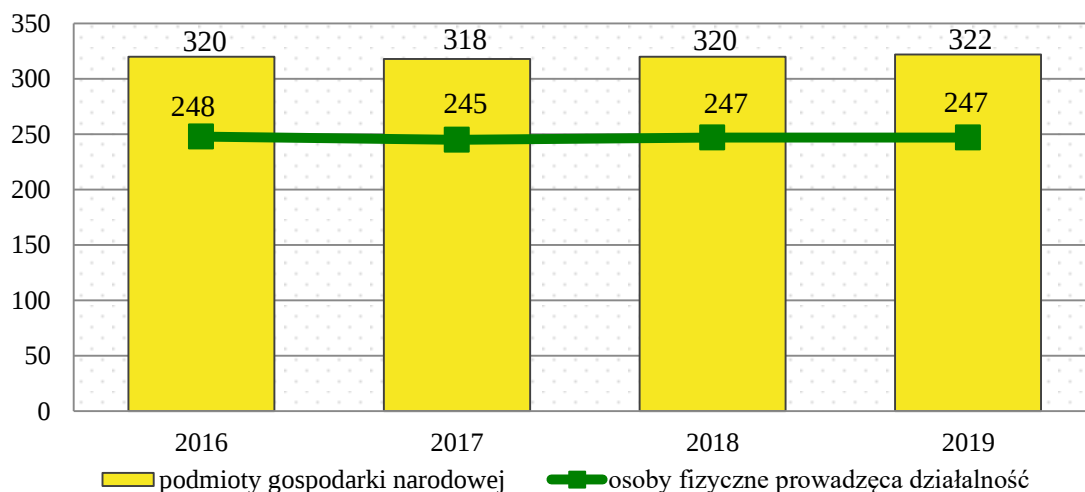
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY

3.1. SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

W gminie Suchożebry przeważa działalność rolnicza z nastawieniem na przemysł rolniczy. Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Suchożebry na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 322 podmioty gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły podmioty prowadzone przez osoby fizyczne – było ich 247. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 247, natomiast wszystkich podmiotów – 320. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Suchożebry utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

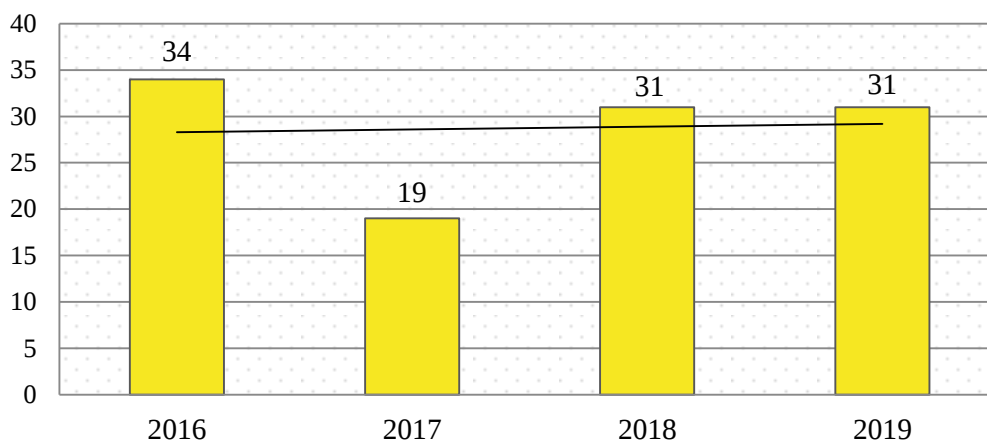
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowanych zostało 31 podmioty gospodarki narodowej. W stosunku do 2018 roku liczba ta utrzymywała się na tym samym poziomie, natomiast w porównaniu do roku 2017 nastąpił wzrost o 12 nowych podmiotów. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Suchożebry według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 304 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 17. Działalność prowadzi 1 średnie przedsiębiorstwo zatrudniające 50-249 pracowników, natomiast w obrębie Gminy nie funkcjonuje żadne duże przedsiębiorstwo zatrudniające 250-999 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Suchożebry według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami Gminy mogą być również:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

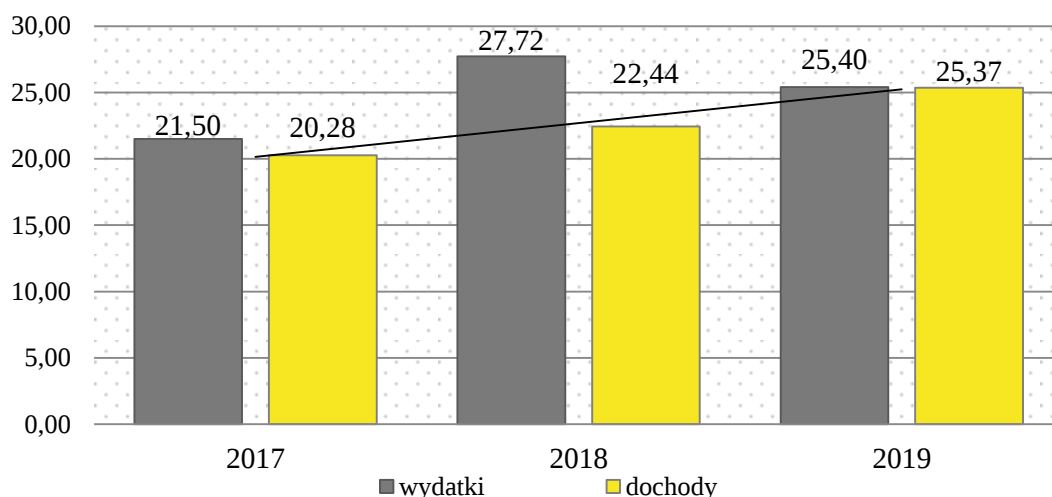
Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;

- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów Gminy na przestrzeni lat 2017-2019 wykazuje tendencję wzrostową. Wydatki Gminy od 2017 roku ulegają wahaniom, jednakże możemy zauważyć, że na przestrzeni tych lat zawsze przewyższały jej dochody.

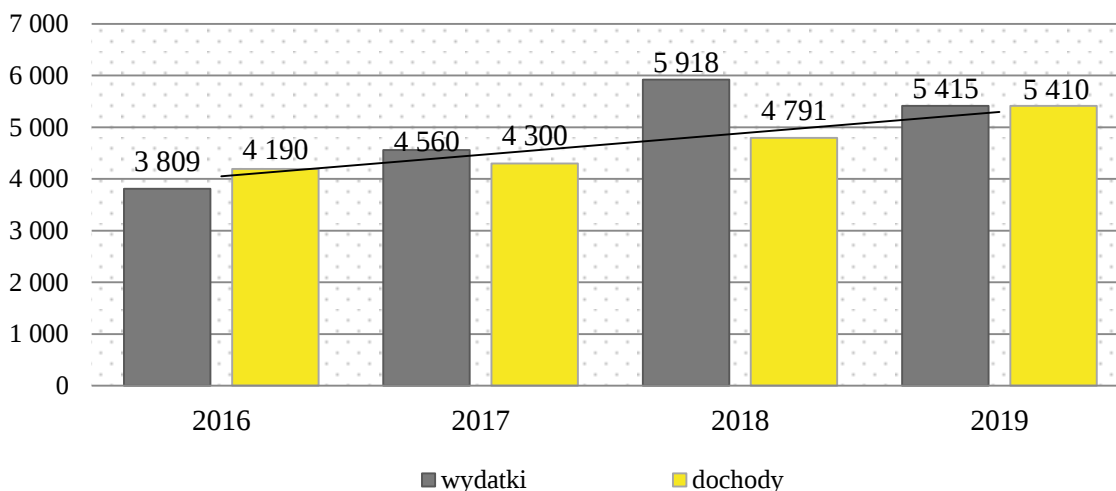
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2017 roku zrealizowano wydatki sfinansowane ze środków europejskich w kwocie 438 791,44 zł, w 2018 roku na poziomie 815 671,76 zł, natomiast w 2019 roku wydatki te wyniosły 1 251 273,00 zł.

Dochody Gminy w 2018 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 5 410 złotych. Wydatki Gminy w przedmiotowym roku, kształtowały się na nieco wyższym poziomie – 5 415 złotych. Na przestrzeni lat 2016-2019 nastąpił wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

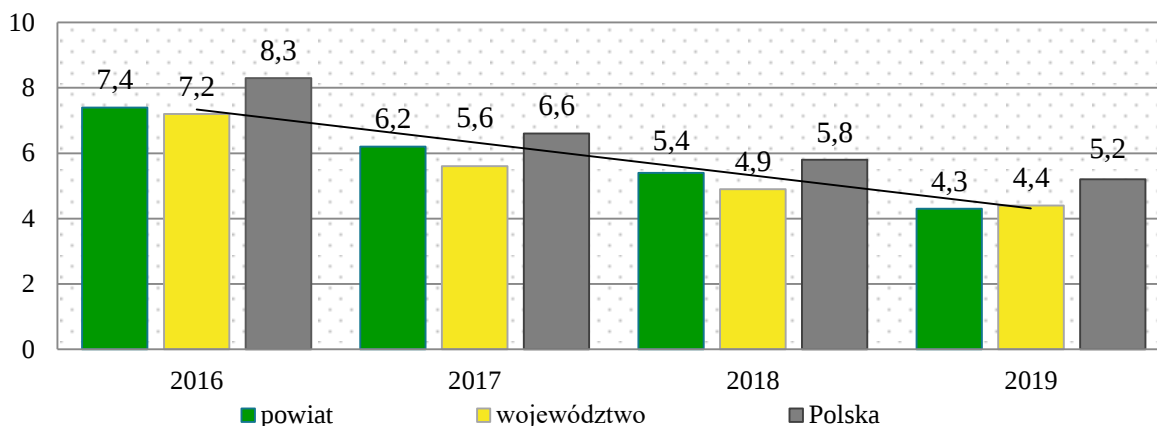
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019**(w złotych)**Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie siedleckim. W grudniu 2019 roku wynosiła ona 4,3%, a więc była mniejsza niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie mazowieckim i w całej Polsce. Od 2016 roku stopa bezrobocia w powiecie siedleckim uległa znacznemu zmniejszeniu, podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

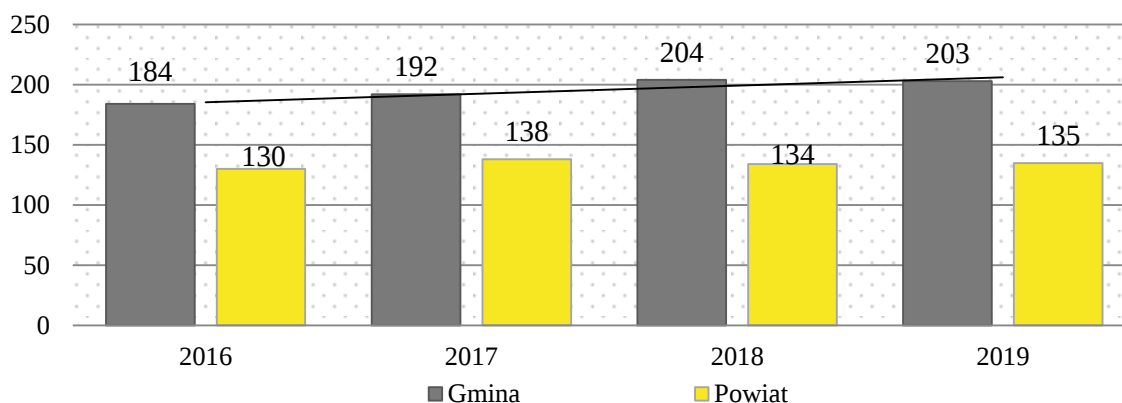
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie siedleckim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa mazowieckiego oraz całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Suchożebry na 1000 mieszkańców pracowały 203 osoby⁵. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 955. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet jest mniejszy od odsetka mężczyzn o 22 pp. Kobiety stanowiły bowiem 39% wszystkich pracujących (371 osób), natomiast mężczyźni 61% (584 osoby).

Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

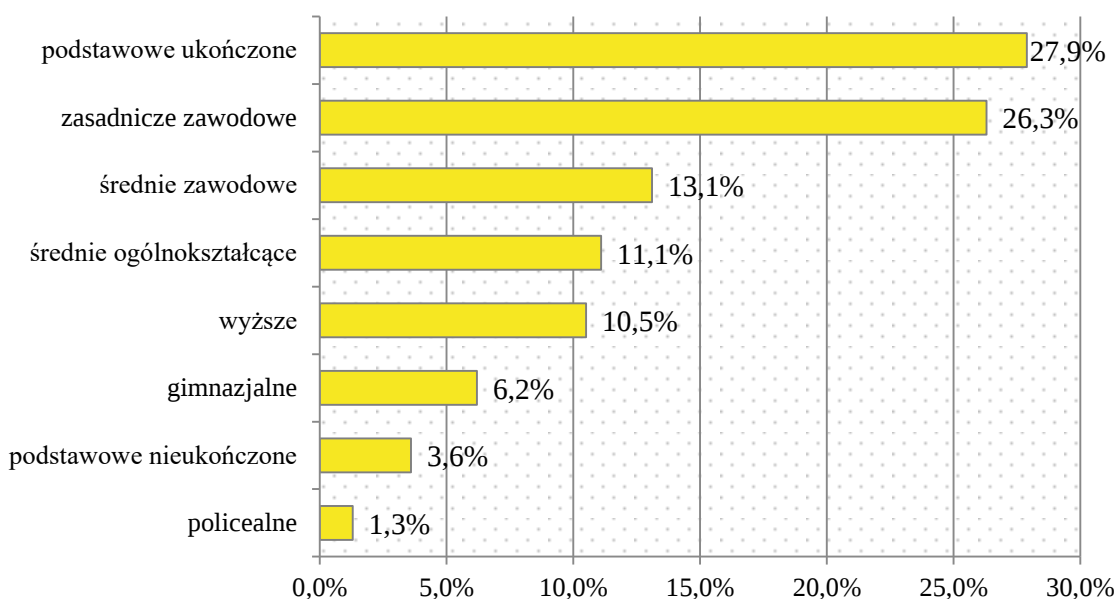
3.3. WYCHOWANIE I EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Suchożebry przedstawia się następująco:

- 10,5% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 1,3% wykształcenie policealne,
- 11,1% średnie ogólnokształcące,
- 13,1% średnie zawodowe,
- 26,3% zasadnicze zawodowe,
- 6,2% gimnazjalne,
- 27,9% podstawowe ukończone,
- 3,6% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa mazowieckiego, mieszkańcy gminy Suchożebry mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet zamieszkujących Gminę największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (28,2%) oraz zasadnicze zawodowe (19,7%). Mężczyźni najczęściej posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,9%) oraz podstawowe ukończone (27,6%).

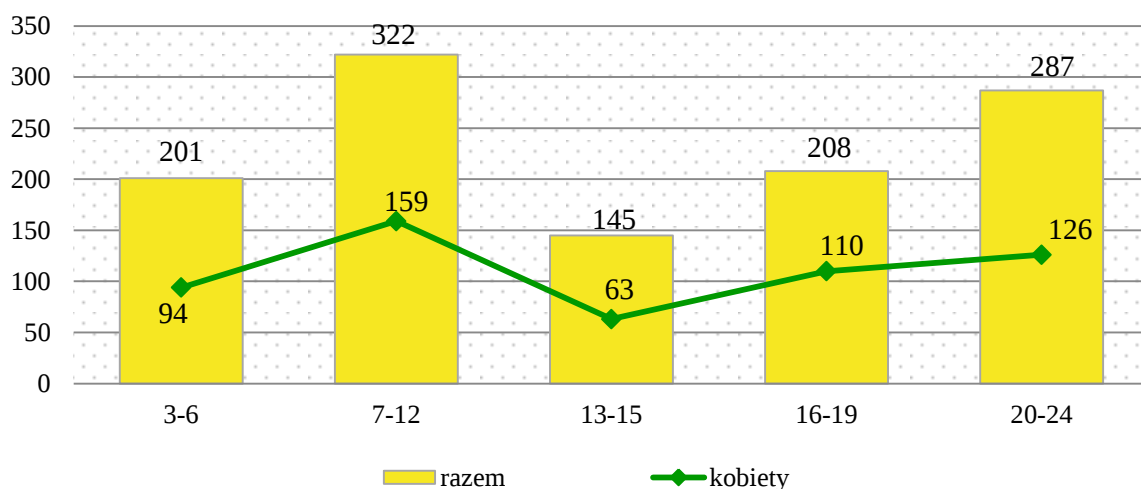
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1 163 mieszkańców gminy Suchożebry. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (322 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lat (287 osób), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (208 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie gminy Suchożebry funkcjonuje jedno publiczne przedszkole – Przedszkole Publiczne będące częścią Zespołu Szkół Publicznych im. H. Sienkiewicza w Suchożebach.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonują dwa punkty przedszkolne przy publicznych szkołach prowadzonych przez stowarzyszenia. Należą do nich:

- punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Krześlinie,
- punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Krynicy.

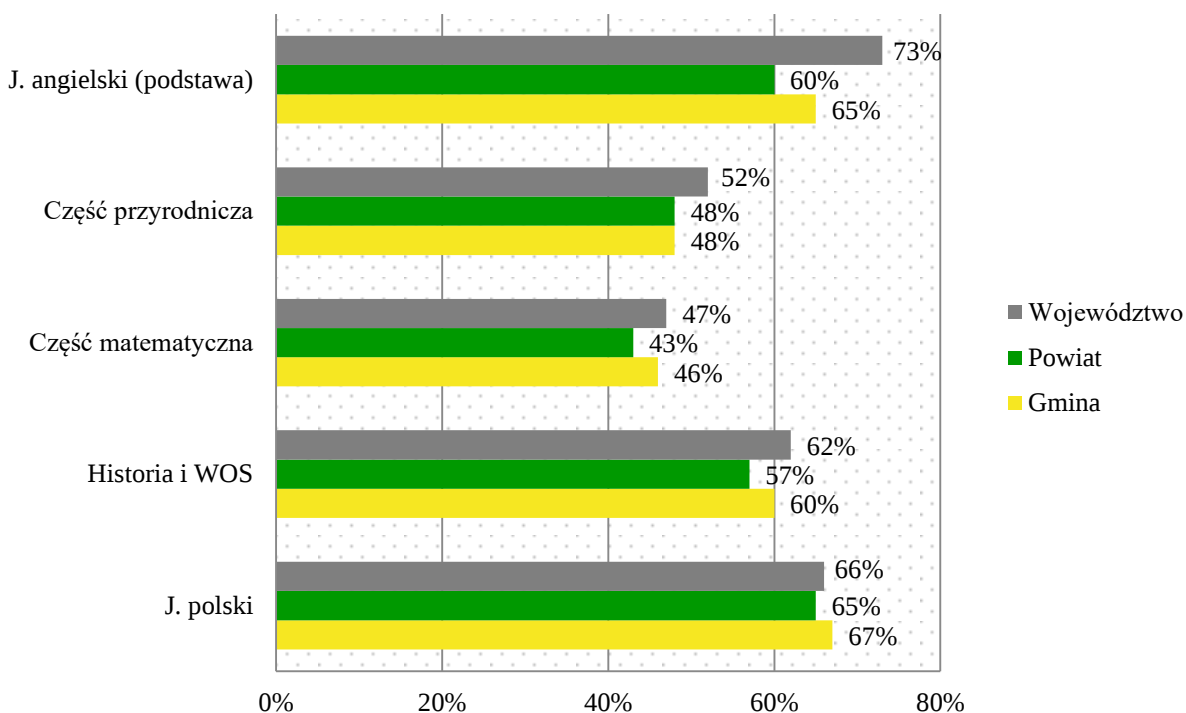
Gminną sieć szkół podstawowych obejmują trzy szkoły:

- Szkoła Podstawowa w Suchożebach,
- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Krześlinie,
- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Krynicy.

W zasobach infrastruktury społecznej Gminy znajduje się również Klub Dziecięcy, działający przy Zespole Szkół Publicznych w Suchożebach. Klub organizuje opiekę dla 15 dzieci w przedziale wiekowym 1-3 lat. Jego działalność jest dofinansowana ze środków resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat „Maluch+”.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniów z gminy Suchożebry, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu i województwa. Z zebranych danych wynika, że uczniowie zamieszkujący Gminę uzyskali ze wszystkich przedmiotów nieco lepsze wyniki niż uczniowie z całego powiatu i bardzo zbliżone do tych uzyskanych przez uczniów z całego województwa.

Wykres 12. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2019 roku uczniów z terenu Gminy, powiatu siedleckiego i województwa mazowieckiego

Źródło: <https://bip.oke.waw.pl/>

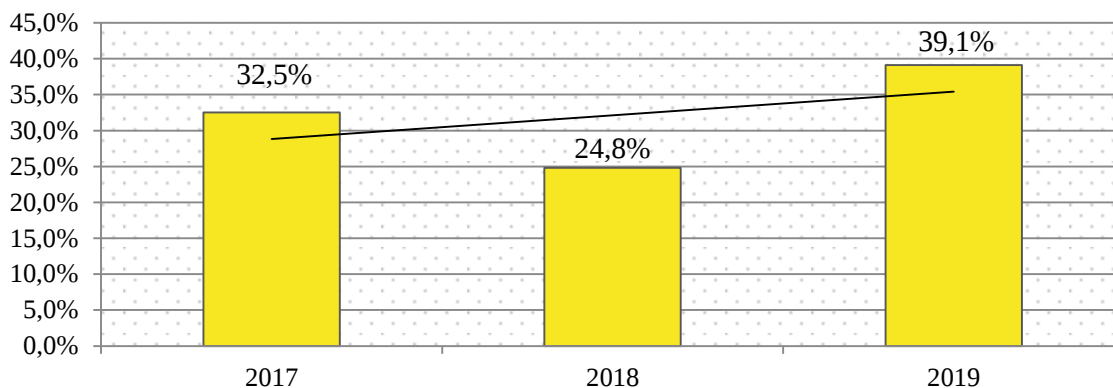
Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej

subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁶.

W 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 6 992 241,94 zł, w 2018 roku kształtowały się na poziomie 6 862 400,05 zł, natomiast w 2019 roku Gmina poniosła wydatki z tym związane w wysokości 9 937 583,43 zł.

Co roku na oświatę i wychowanie przeznaczony zostaje znaczny odsetek wydatków Gminy. Jednocześnie możemy zauważyć wahania w udziale wydatków na ten cel w przeciągu ostatnich trzech lat. W 2017 roku stanowiły one 32,5%, w 2018 roku – 24,8%, natomiast w 2019 roku – 39,1% wszystkich wydatków Gminy. W porównaniu do roku 2017, nastąpił wzrost o 6,6 pp.

Wykres 13. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁶ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Suchożebry to łącznie 1 425 nieruchomości (stan na koniec 2018 roku), w tym 1 nieruchomość to lokal socjalny. W roku przedmiotowym liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 48 nowych nieruchomości, w stosunku do roku poprzedniego. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2018 roku kształtowała się na poziomie 96,8 m², co jest wartością znacznie większą w porównaniu do całego województwa mazowieckiego, gdzie wynosiła ona 72,3 m². Na przestrzeni lat 2016-2018 można zauważyć spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych, a jednocześnie odnotowany został wzrost liczby mieszkań.

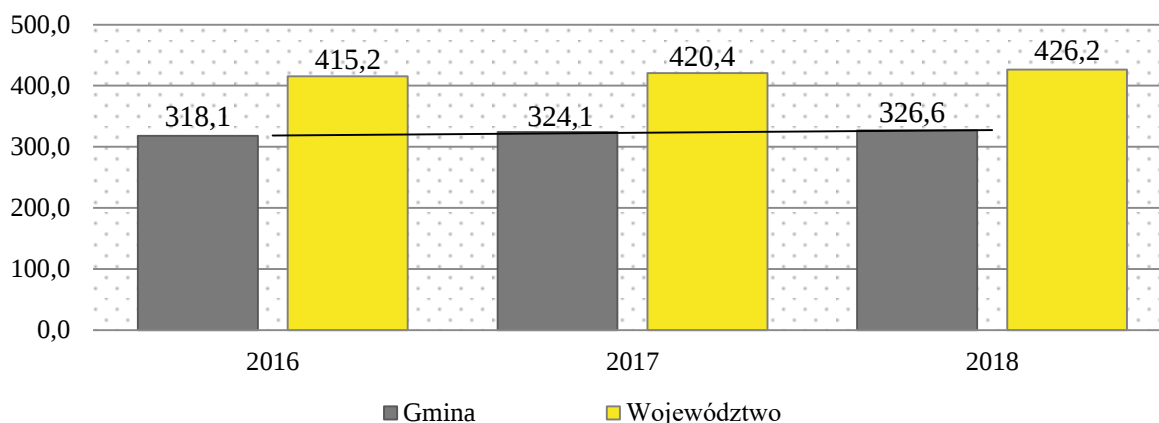
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2018

wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba mieszkań	1 399	1 418	1 425
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	95,7	96,6	96,8
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	30	24	16
liczba lokali socjalnych	1	1	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w gminie Suchożebry jest znacznie mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie mazowieckim. W Gminie jest to 326,6 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, z kolei w całym województwie – 426,2. Można zauważyć również, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. Szczegółowe dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2018 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 14. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Gminie oraz województwie mazowieckim w latach 2016-2018

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Suchożebry według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2018 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że mieszkania wyposażone w wodociąg stanowią 87,9% wszystkich budynków mieszkalnych, wyposażone w łazienkę – 70,6%, natomiast wyposażone w centralne ogrzewanie – 61,4%.

Tabela 4. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2018 (w procentach)

rodzaj instalacji	2016	2017	2018
wodociąg	87,7	87,8	87,9
łazienka	70,1	70,4	70,6
centralne ogrzewanie	60,7	61,2	61,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminny Ośrodek Kultury w Suchożebkach. Podstawową działalnością GOK jest wykonywanie zadań zleconych przez Gminę w zakresie organizowania działalności kulturalnej. Szczegółowymi działaniami są natomiast:

- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
- kształtowanie wzorców aktywnego uczestnictwa w kulturze i sporcie,
- organizowanie i wspieranie imprez artystycznych, rozrywkowych, sportowych i rekreacyjnych,
- prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań,
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej,
- promocja kultury gminy Suchożebry i lokalnych twórców kultury,
- administrowanie gminnymi obiektami kultury, sportu i rekreacji⁷.

Mieszkańcy Gminy mogą uczestniczyć w organizowanych przez Ośrodek różnorodnych sekcjach, klubach, wystawach, imprezach i wydarzeniach kulturalnych. Ośrodek prowadzi zajęcia plastyczne, wokalne i taneczne.

Ponadto Ośrodek prowadzi i organizuje zajęcia i wydarzenia dla osób pochodzących z każdej kategorii wiekowej. GOK w Suchożebkach dzieli się na następujące sekcje:

- Klub Aktywni Dorośli GOK,
- Klub Juniora GOK,
- Klub Seniora GOK,
- Teen Klub GOK.

W ramach swojej działalności Ośrodek zajmuje się organizacją różnorodnych wydarzeń kulturalnych: konkursów, koncertów, wycieczek, warsztatów, imprez i innych. Należą do nich:

- konkurs „Chatka z piernika w bożonarodzeniowej szacie”,
- Ferie Zimowe,

⁷ Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Suchożebkach

- koncert kolęd, pastorałek i przebojów gwiazdkowych,
- warsztaty świąteczne GOK,
- wieczór Andrzejkowy w Krynicy,
- Dzień Kobiet,
- konkurs literacki „Ławka Marzeń” i inne.

Upowszechnianiem wiedzy i kultury w gminie Suchożebry zajmuje się ponadto działająca w strukturach Gminnego Ośrodka Kultury - Gminna Biblioteka Publiczna w Krześlinie. Biblioteka zajmuje się zaspokajaniem i rozwijaniem potrzeb czytelnich, oświatowych i kulturalnych wśród mieszkańców Gminy, a także prowadzeniem działalności informacyjnej oraz upowszechnianiem wiedzy i kultury. Biblioteka we współpracy z innymi podmiotami zajmuje się organizacją różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych. Do tej pory odbyły się:

- spotkanie z artystką ludową p. Ireną Łukasiuk z Czepielina,
- impreza czytelnicza „Narodowe Czytanie”,
- Dzień Głośnego Czytania,
- spotkanie z pisarzem Zbigniewem Kołbą,
- konkurs plastyczny „Kwiaty dla Niepodległej,
- konkurs „Najlepszy Czytelnik”.

Obszar Gminy jest atrakcyjny pod względem turystycznym głównie za sprawą licznych zabytków architektonicznych, ale również unikalnych zbiorowisk flory i fauny, co stanowi potencjał do rozwoju tego obszaru pod kątem rekreacyjnym. 1 050 ha terenu Gminy, czyli ponad 10% jej powierzchni zajmuje Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu, gdzie występują liczne, chronione gatunki roślin i zwierząt. Dobre warunki dla turystyki gwarantuje również obecność przyrodniczych obiektów, takich jak:

- park dworski w Woli Suchożebrskiej,
- park dworski w Krynicy,
- azyl bociani w Kownaciskach,
- ogród japoński w Suchożebrach,
- gospodarstwo zajmujące się chowem różnych gatunków ptaków w Nakorach.

Oprócz atrakcji przyrodniczych na terenie Gminy znajdują się zabytki architektoniczne i historyczne. Należą do nich m.in.:

- dwór klasycystyczny w Woli Suchożebrskiej,
- zespół sakralny w Suchożebrach,

- cmentarz jeńców radzieckich z II Wojny Światowej we wsi Podnieśno i Sosna Kozółki,
- zespół dworsko-parkowy z XIX wieku w Krynicy,
- grodzisko pierścieniowate w Podnieśnie z okresu wczesnośredniowiecznego kultury prapolskiej z XI wieku.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Gminie składa się z następujących obiektów:

- 2 boiska sportowe,
- place zabaw.

Do klubów sportowych działających na terenie Gminy należą Uczniowski Klub Sportowy „NKT – SPORT” w Suchożebach, Uczniowski Klub Sportowy „777” w Suchożebach oraz Klub Karate Kyokushin.

6. OPIEKA ZDROWOTNA

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Suchożebry usługi świadczą dwie placówki:

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Suchożebach prowadzony przez SPZOZ w Siedlcach,
- Niepubliczny Ośrodek Zdrowia „Puls” w Krześlinie.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Suchożebry w 2019 roku na 1 przychodnię przypadało 2 347 mieszkańców. Jest to wartość zbliżona do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła 2 466. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 3,2 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co również jest podobną wartością w stosunku do całego powiatu siedleckiego.

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu w 2019 roku

wyszczególnienie	Powiat	Gmina
przychodnie	33	2
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 466	2 347
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,0	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl/>

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Suchożebry o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisariatu Policji w Mokobodach.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają działające w formie stowarzyszeń sześć Ochotniczych Straży Pożarnych w Suchożebkach, Woli Suchożebskiej, Podnieśnie, Brzozowie, Kownaciskach i Krześlinie. Jednostki posiadają odpowiednie wykształcenie oraz specjalistyczny sprzęt do walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi.

8. POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

8.1. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁸. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"⁹. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr

⁸ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁹ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁰.

Na obszarze gminy Suchożebry oprócz Ochotniczych Straży Pożarnych działa jedna organizacja pozarządowa – Lokalne Stowarzyszenie Gospodarcze Gminy Suchożebry.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Rocznym Programie Współpracy Gminy Suchożebry z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXV/295/2018 Rady Gminy Suchożebry.

8.2. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Suchożebry jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Według *Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchożebkach* zatwierdzonego uchwałą Rady Gminy Nr XI/71/2004 z dnia 27 maja 2004 roku, do głównych zadań ośrodka należą:

1. tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej;
2. analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
3. przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń;
4. pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
5. praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi¹¹.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy,

¹⁰ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

¹¹ *Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchożebkach* (Uchwała Nr XI/71/2004 Rady Gminy Suchożebry z dnia 27 maja 2004r)

bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

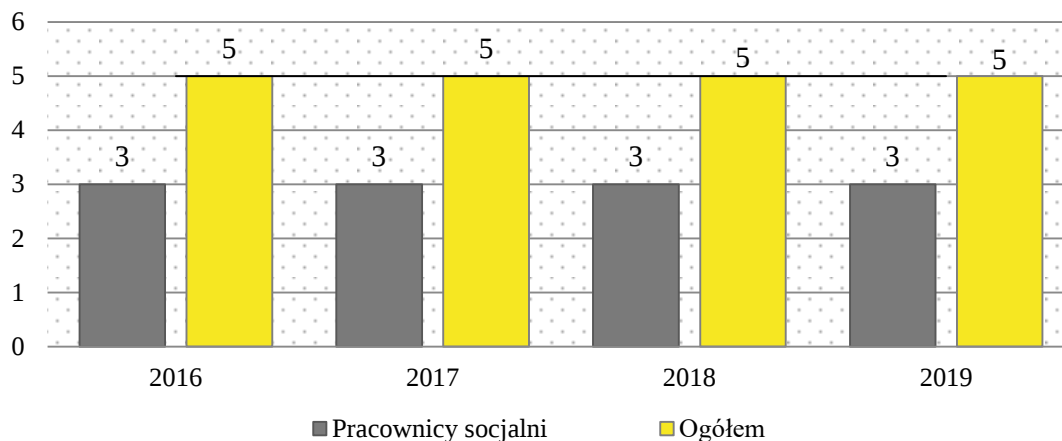
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- ustawy Rady Ministrów z dnia 19 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, (M.P. z 2018 r., Nr 140);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, (Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (Dz. U. z 2020 r., poz. 218);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r . o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, (Dz. U. z 2020 r, poz. 821);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, (Dz. U. z 2018 r., poz. 1878 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, (Dz.U. z 2020 r., poz. 1327);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1348);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

W 2019 roku na pomoc społeczną poniesiono wydatki na łączną kwotę 9 937 583,43 zł. W 2018 roku kwota wydatków kształtowała się na poziomie 6 862 400,05 zł, natomiast w 2017 roku poniesiono koszty z tym związane na łączną kwotę 6 992 241,94 zł.

Na koniec 2019 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Suchożebrych zatrudnionych było 6 pracowników, w tym 1 kierownik, 3 pracowników socjalnych,

1 asystent rodziny oraz 1 główny księgowy. Spośród zatrudnionych w GOPS 2 pracowników posiada wykształcenie wyższe, a 3 wykształcenie średnie. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 2 pracowników socjalnych. W latach 2016-2019 liczba zatrudnionych pracowników socjalnych utrzymywała się na stałym poziomie. Ośrodek spełnia ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2 000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

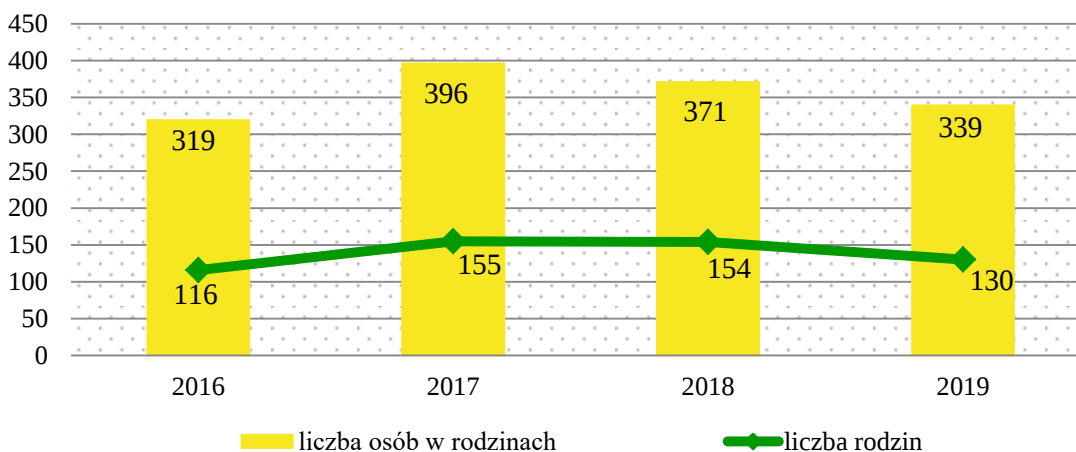
Wykres 15. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Suchożebry uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z pomocy skorzystało 130 rodzin – to o 24 mniej niż w 2018 roku i jednocześnie o 25 mniej niż w 2017 roku. Na przestrzeni ostatnich lat spadła również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

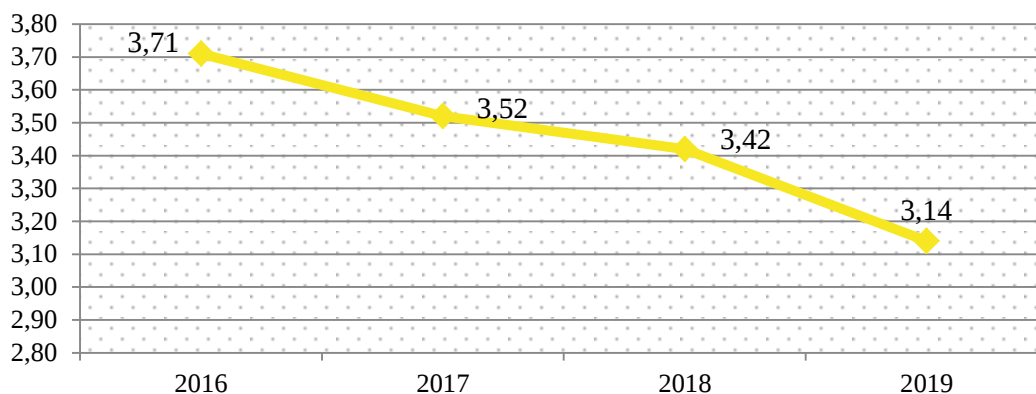
Wykres 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Suchożebry w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2016-2019 wartość tego wskaźnika uległa zmniejszeniu – z 3,71% w 2016 roku do 3,14% w 2019 roku. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 17. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet jest niewiele więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 76, liczba mężczyzn – 72).

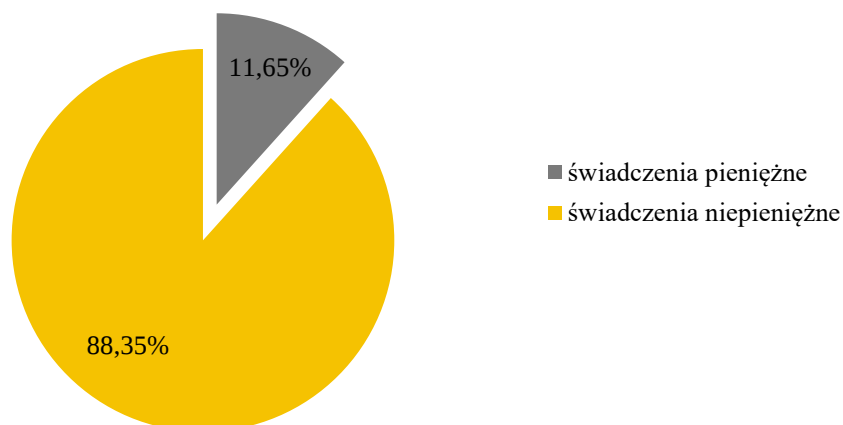
Wykres 18. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019

wiek	2016		2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	100	49	71	35	61	28	44	20
produkcyjny	86	39	72	32	67	33	80	44
poprodukcyjny	16	10	19	10	21	13	24	12
ogółem	202	98	162	77	149	74	148	76

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchożebrych udzielił pomocy w formie świadczeń pieniężnych 104 osobom (łącznie 368 świadczeń), natomiast w formie świadczeń niepieniężnych – 47 osobom (łącznie 2 792 świadczenia).

W 2019 roku świadczenia pieniężne udzielone mieszkańcom gminy Suchożebry stanowiły 11,65% wszystkich udzielonych świadczeń, natomiast świadczenia niepieniężne – 88,35%. Dane statystyczne w tym zakresie obrazuje poniższy wykres.

Wykres 19. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

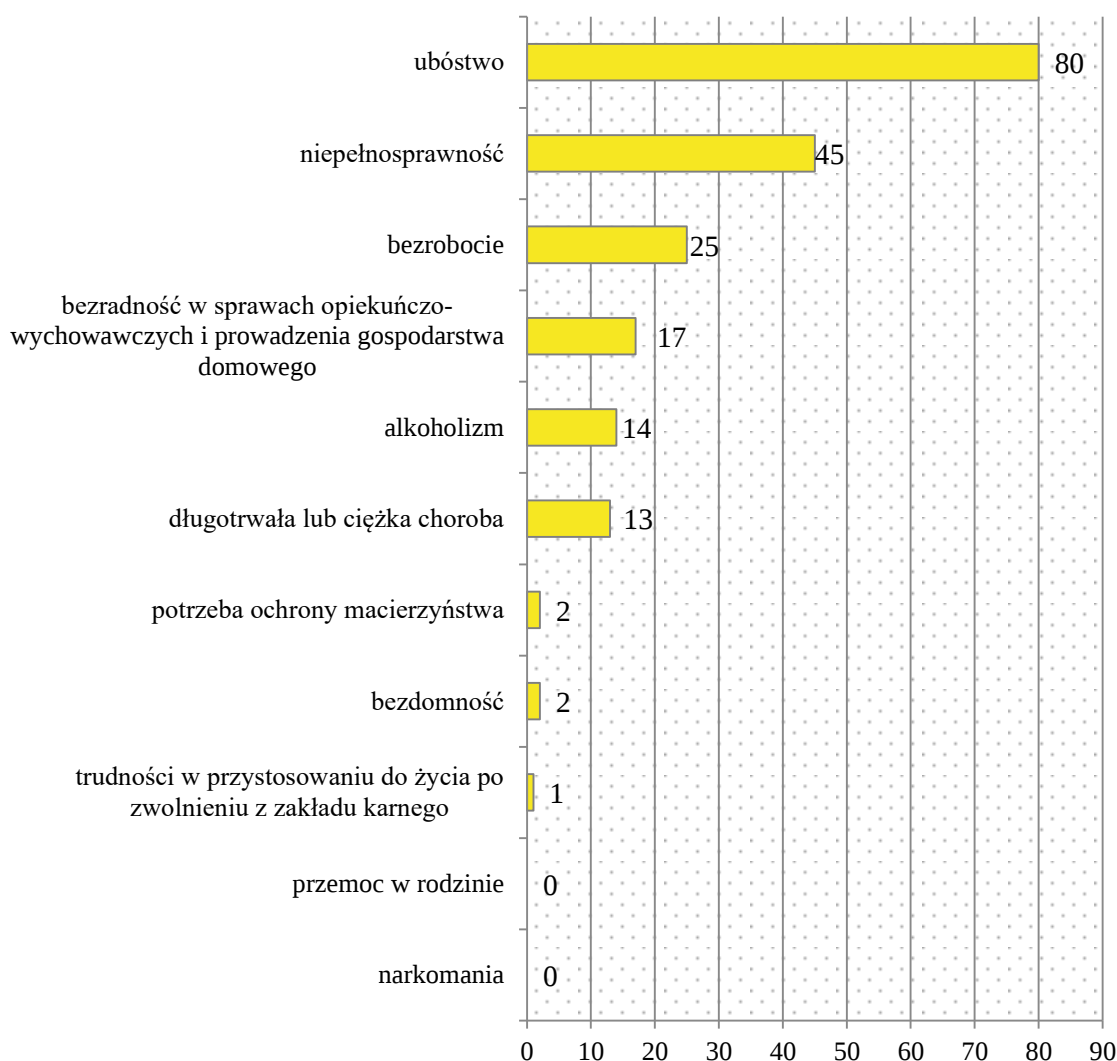
Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W porównaniu do roku 2016, w 2019 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zwiększyła się z 47 do 54. Oznacza to wzrost o 15%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku nie są znaczne – mężczyźni stanowili 46% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 54%.

Tabela 6. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć

płeć	2016	2017	2018	2019
kobiety	21	23	23	29
mężczyźni	26	22	20	25
ogółem	47	45	43	54

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Suchożebry było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymało 80 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się niepełnosprawność (45 rodzin), natomiast na trzecim – bezrobocie (25 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (17 rodzin) oraz alkoholizm (14 rodzin).

Wykres 20. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2016-2019. W 2018 roku przeprowadzono je z 152 rodzinami, natomiast w 2019 z 112 rodzinami, co oznacza spadek o 26%. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni ostatnich czterech lat ulegała wahaniom.

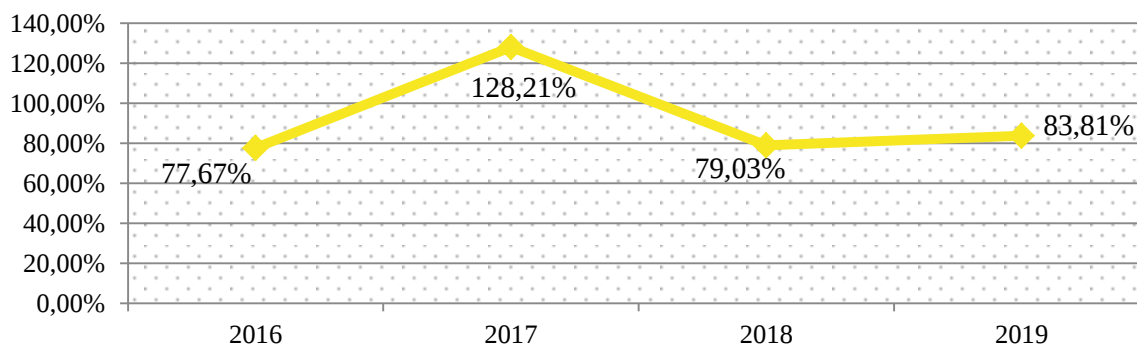
Tabela 7. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	187	202	203	180
liczba rodzin	137	150	152	112
liczba osób w rodzinach	417	423	431	304

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 83,81%. W stosunku do roku 2016 wskaźnik ten wzrósł – różnica kształtuje się na poziomie 6,14 pp. Największą wartość osiągnął on w 2017 roku kiedy wynosił 128,21%.

Wykres 21. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

8.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Suchożebry. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komisariat Policji w Mokobodach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- placówki oświatowe i świetlice wiejskie,
- ośrodki zdrowia,
- Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna.

III. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych,
- analiza SWOT¹²,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych,
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Suchożebry.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych zaprezentowana została planowana strategia realizacji celu. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

¹² Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

CEL STRATEGICZNY

Opracowanie i wdrożenie zintegrowanej polityki społecznej, ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów społecznych gminy Suchożebry,

POPRZEZ

regularne monitorowanie i analizowanie sytuacji społecznej, a w efekcie odpowiednie interweniowanie w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy,

TAK, ABY

podejmowane działania odbywały się przy możliwie jak największym wykorzystaniu dostępnych zasobów oraz by były adekwatne do skali i charakteru problemu.

1. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

1.1. WSPIERANIE RODZINY

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,

8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostkę organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

GOPS w Suchożebach w zakresie pomocy rodzinie, działa na podstawie *Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014-2020*, przyjętego uchwałą Nr XVIII/111/2008 Rady Gminy w Suchożebach z dnia 19 grudnia 2008 r. Program zakładał następujące cele szczegółowe:

- diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia,
- zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących,
- dążenie do reintegracji rodzin,
- podejmowanie działań profilaktycznych¹³.

Równoległymi programami na podstawie, których udzielane są pomoc i wsparcie rodzinom zamieszkałym gminę Suchożebry są:

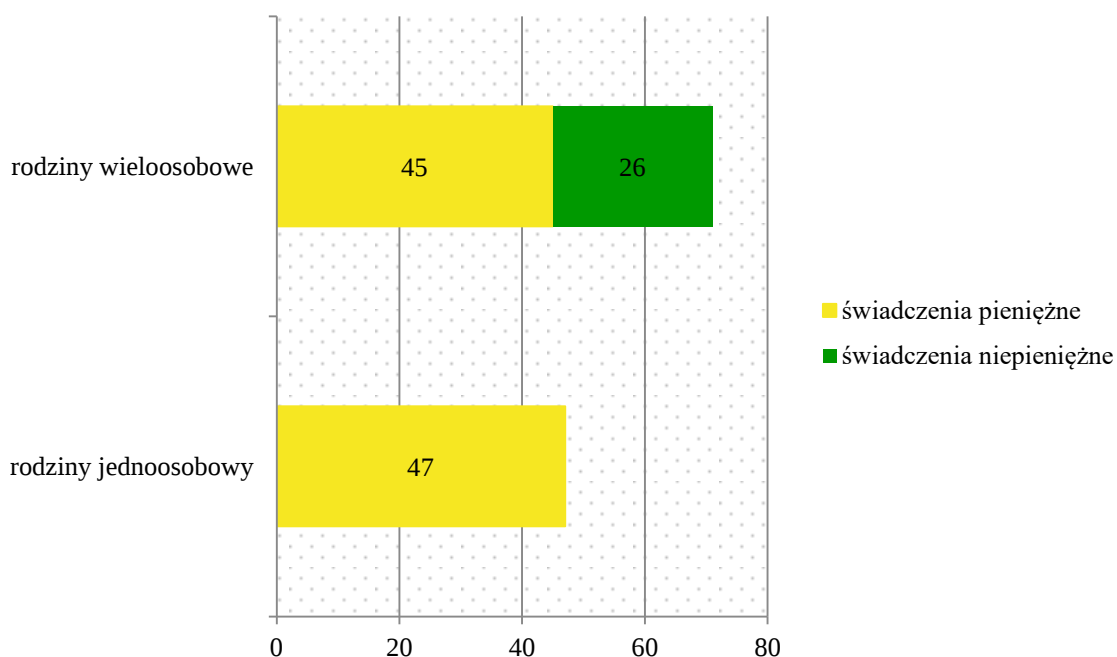
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry na lata 2009-2013 perspektywą na lata 2014-2020, przyjęta uchwałą Nr XVIII/110/2008 Rady Gminy Suchożebry z dnia 19 grudnia 2008r.,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchożebry na lata 2011-2020, przyjęty uchwałą Nr IV/15/2011 Rady Gminy Suchożebry 31 marca 2011 r.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

¹³ Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2019

W 2019 roku objętych pomocą społeczną było łącznie 130 rodzin. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wyniosła z kolei 339 osób. Większość stanowią rodziny wieloosobowe, które pobierają zarówno świadczenia pieniężne – 45 świadczeń, jak i niepieniężne – 26 świadczeń. Z kolei rodziny jednoosobowe głównie korzystają ze świadczeń pieniężnych. Rozkład poszczególnych typów rodzin i pobieranych przez nich świadczeń, prezentuje poniższy wykres.

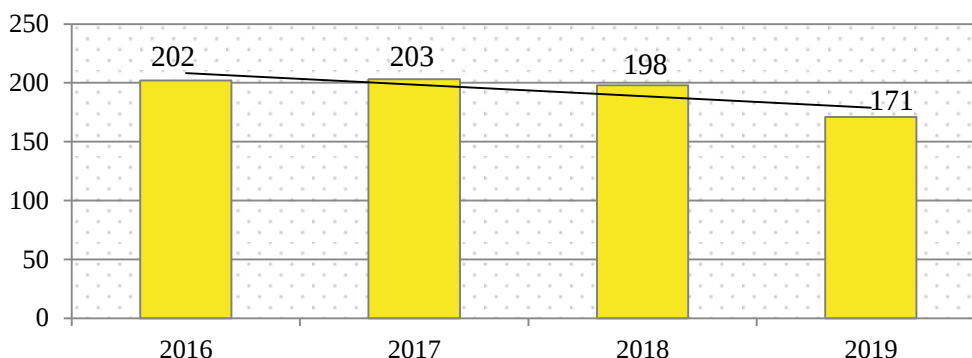
Wykres 22. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W poniższej tabeli zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 171 rodzin, czyli o 14% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 16% mniej niż w roku 2017. W latach 2016-2019 dostrzegalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 23. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało średnio 389 rodzin, w 2018 roku – 370 rodzin, natomiast w 2019 roku – 362 rodziny. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił spadek liczby rodzin, pobierających to świadczenie o 7%.

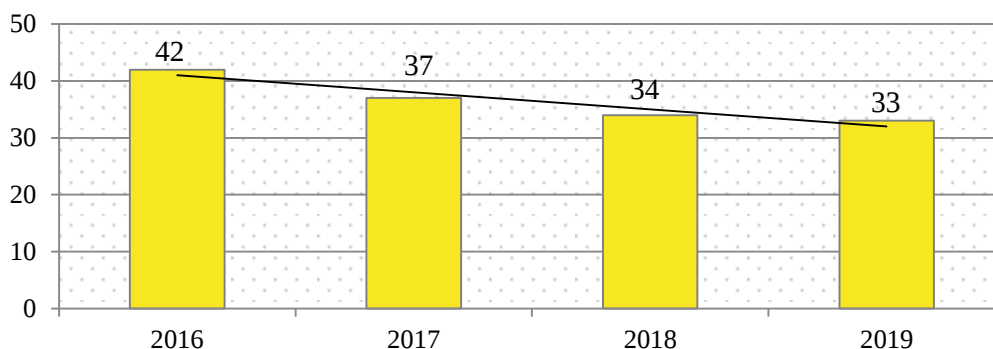
Wykres 24. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	389	370	362
kwota świadczeń (w złotych)	3 740 806,00	3 569 539,00	4 400 355,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystały 33 osoby, co oznacza spadek w stosunku do 2016 roku o 21%. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

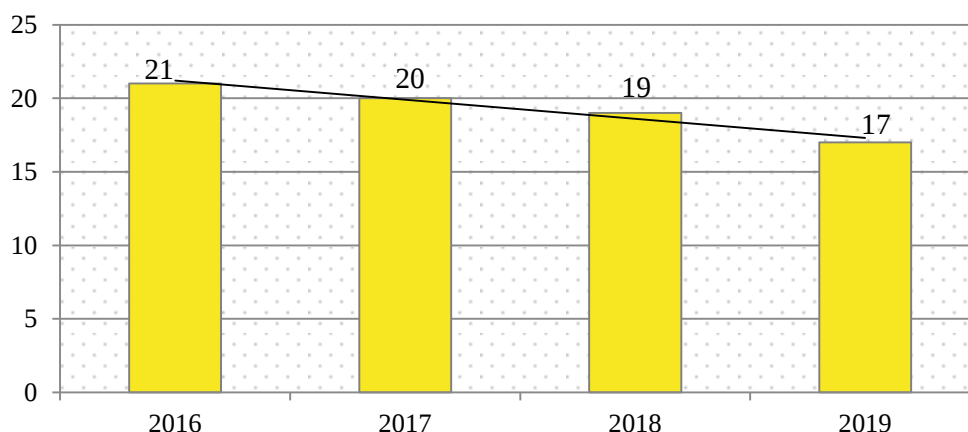
Wykres 25. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych systematycznie zmniejszała się. W 2019 roku nastąpił spadek i z tego powodu z pomocy skorzystało 17 rodzin, czyli ich liczba w porównaniu do roku 2016 zmalała o 19%.

Wykres 26. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

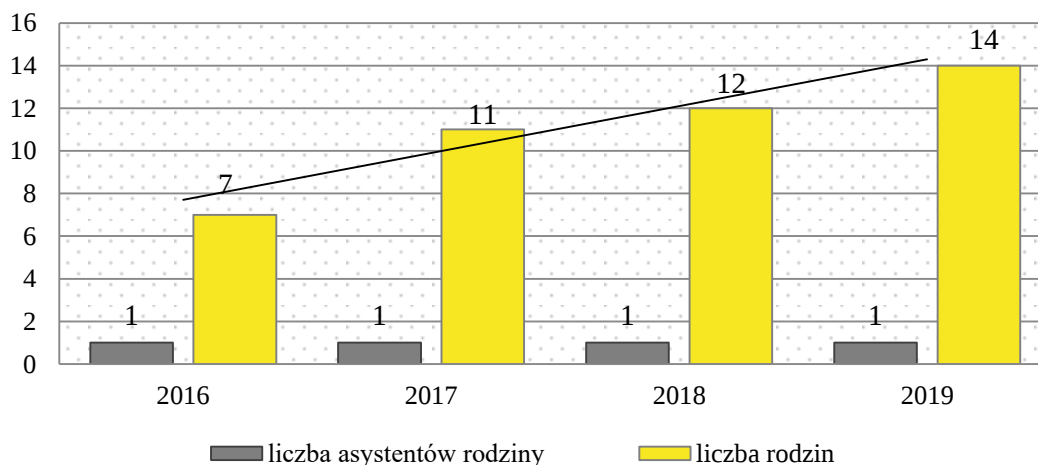

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchożebach realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W GOPS w Suchożebach zatrudniony jest 1 asystent rodziny. W ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 14 rodzinach (z 33 dziećmi) przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej. Na poniższym wykresie zauważyć można stałą liczbę asystentów rodziny na przestrzeni ostatnich lat i jednocześnie wzrastającą liczbę rodzin korzystających z jego pomocy.

Wykres 27. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

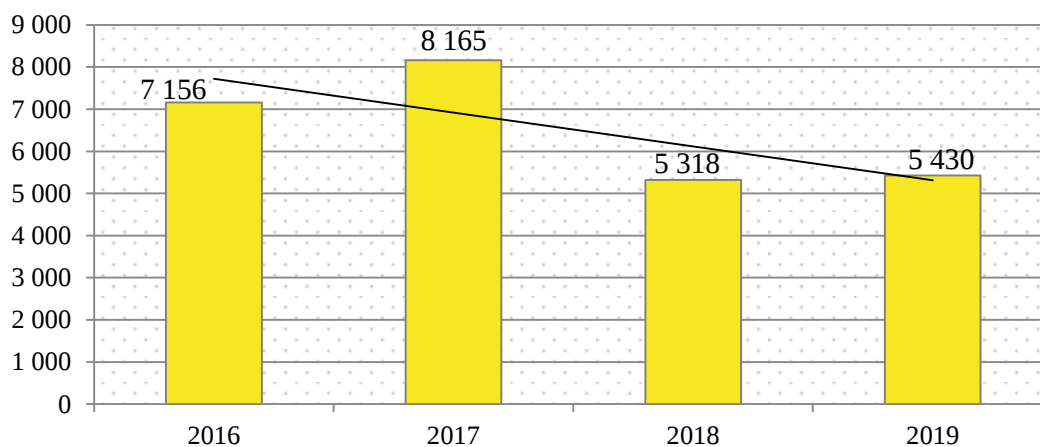
W celu podniesienia kwalifikacji asystent brał udział w szkoleniach i konferencjach, takich jak:

- Resocjalizacja, a relacje rodzinne skazanych;
- Kobieta pod wpływem – o uzależnieniu kobiet od alkoholu, ich doświadczeniach, skutkach nałogu i walki z nim;
- Siedlecka ścieżka pomocowa – Praca międzyinstytucjonalna jako jeden z czynników efektywności prowadzonych działań profilaktycznych;
- Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w kontekście pracy z dziećmi i młodzieżą.

W roku 2019 w gminie Suchożebry nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 5 430 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała wahaniom, jednakże w stosunku do 2018 roku kształtowała się na zbliżonym poziomie.

Wykres 28. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W roku przedmiotowym rodziny z dziećmi korzystały ze wsparcia materialnego, m.in. w postaci stypendium szkolnego (43 uczniów) oraz kolonii letnich (3 dzieci). Rodziny mogły również skorzystać z konsultacji psychologicznych udzielanych przez psychologa zatrudnionego ze środków GKRPA. Wsparcie w tym zakresie otrzymało 40 rodzin.

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi służbami takimi jak: szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Sąd Rodzinny w Siedlcach, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży zajmują się między innymi świetlice wiejskie funkcjonujące na terenie Gminy w miejscowościach: Suchożebry, Borki Siedleckie, Kownaciska, Krynica, Wola Suchożebrska, Nakory, Przygody, Krześlinek, Podnieśno, Brzozów i Stany Małe.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- deficyty umiejętności opiekuńczo-wychowawczych wśród rodzin zamieszkujących gminę Suchożebry,
- niewystarczająco rozwinięty system wsparcia rodzin przeżywających trudności.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – zapewnienie odpowiedniego stałego lub doraźnego wsparcia materialnego i niematerialnego rodzinom, nie mogącym samodzielnie prawidłowo funkcjonować.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.
2	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
3	Zatrudnienie w strukturach GOPS drugiego asystenta rodziny, bądź specjalisty ds. pracy z rodziną.	Liczba etatów na stanowisku asystent rodziny/specjalista ds. pracy z rodziną.
4	Funkcjonowanie rodzin wspierających.	Liczba osób objętych pomocą rodziny wspierającej.
5	Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
6	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.

7	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
8	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem.
9	Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki oświatowe, NGO, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2 – wzmocnienie pozycji rodziny poprzez zapewnienie im dostępu do możliwych form rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
2	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
3	Wspieranie działalności świetlic wiejskich wspierających lokalną społeczność w procesie wychowywania dzieci i młodzieży.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach świetlic wiejskich, liczba zajęć zorganizowanych dla uczestników świetlic.
4	Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wsparcia dziennego.	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia dziennego.

1.2. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

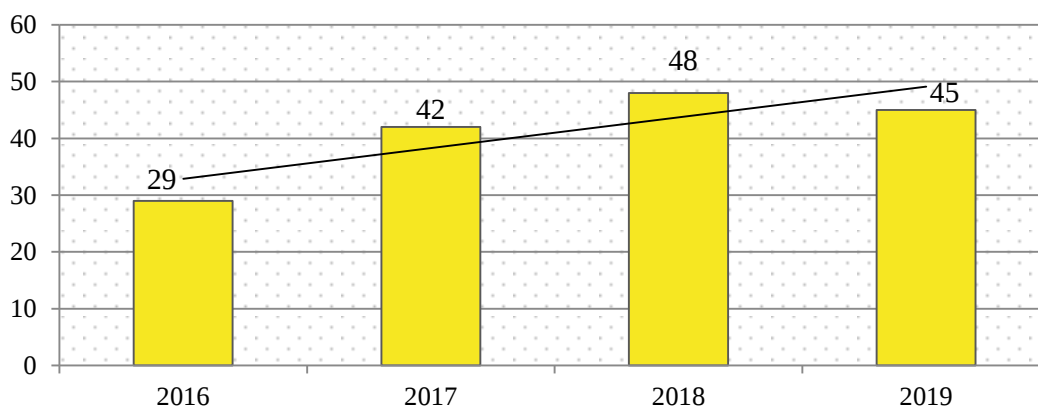
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 45 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w Gminie w 2019 roku. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu wzrastała, natomiast w roku przedmiotowym w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek o 6%.

Wykres 29. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. W 2017 roku przyznano 495 świadczeń na łączną kwotę 75 735,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wynosiła 383 na kwotę 60 421,00 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 402 świadczenia na kwotę 75 959,00 zł. Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba przyznanych świadczeń ulegała wahaniom – w przeciągu lat 2016-2018 liczba ta spadała, natomiast w roku przedmiotowym nastąpił wzrost o 5% w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 8. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	510	495	383	402
kwota świadczeń (zł)	78 030,00	75 735,00	60 421,00	75 959,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ciągu ostatnich czterech lat spadła liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2016 roku przyznano 294 świadczenia, w 2017 roku – 279, w 2018 roku – 238, natomiast w 2019 roku – 186. Różnica pomiędzy 2016 rokiem, a 2019 rokiem kształtuje się na poziomie 108 świadczeń, to oznacza wzrost o 37%.

Tabela 9. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	294	279	238	186
kwota świadczeń (zł)	44 982,00	42 687,00	37 514,00	35 370,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2016 roku przyznano 424 świadczenia dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności która powstała przed 21 rokiem życia, w 2017 roku – 442 świadczenia, w 2018 roku – 470, natomiast w 2019 roku - 460. Oznacza to wzrost w porównaniu do roku 2016 o 36 świadczeń. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalny jest stopniowy wzrost liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie, jednakże w przedmiotowym roku w stosunku do roku poprzedniego liczba świadczeń zmalała o 10.

Tabela 10. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	424	442	470	460
kwota świadczeń (zł)	138 924,00	132 804,00	133 805,00	161 525,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z usług opiekuńczych (przysługujących osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób) nie skorzystała żadna osoba. Na przestrzeni ostatnich czterech lat sytuacja kształtowała się tak samo, jak w roku przedmiotowym.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczny i pogłębiający się problem niepełnosprawności na terenie Gminy,
- obecność barier utrudniających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych,
- ryzyko wykluczenia osób niepełnosprawnych z życia społecznego.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.

- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – zminimalizowanie uciążliwości i ograniczeń wynikających z różnych form niepełnosprawności oraz doskonalenie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych lub turystycznych.	Liczba zorganizowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
2	Wspieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania.	Liczba działań mających na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier.
3	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.
4	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
5	Wsparcie rodziców w zakresie akceptacji niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby dzieci.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodziców, liczba uczestników.
6	Udzielenie pomocy materialnej na zakup sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.	Liczba osób którym została przyznana pomoc materialna.
7	Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
8	Utworzenie systemu teleopieki i poszerzenie liczby osób objętych takim wsparciem.	Liczba osób objętych wsparciem teleopieki.
9	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchożebrych.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
10	Wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	PCPR, placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

1.3. ZDROWIE PSYCHICZNE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

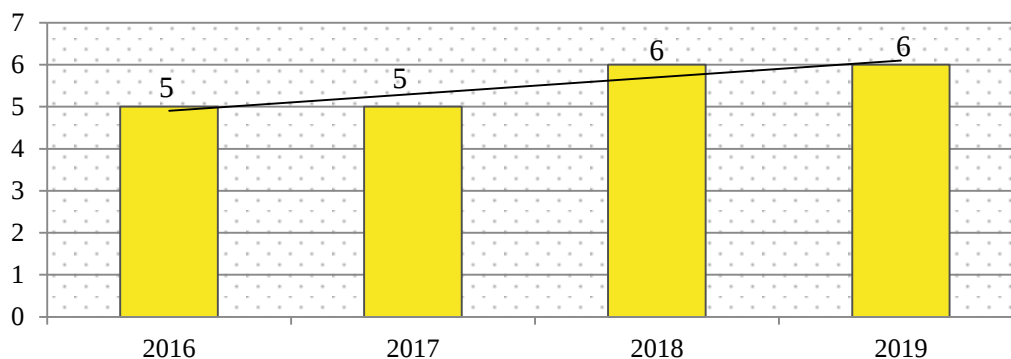
Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁴.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

W 2019 roku z usług specjalistycznych opiekuńczych skorzystało 6 osób z zaburzeniami psychicznymi. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób korzystających z takich usług utrzymuje się na względnie stałym poziomie co zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

¹⁴ www.psychiatriapolska.pl

Wykres 30. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Po specjalistyczne wsparcie psychologiczne mieszkańcy gminy Suchożebry mogą się udać do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Siedlcach, Punktu Konsultacyjnego w Siedlcach oraz do psychologa świadczącego usługi poradnictwa psychologicznego w GOPS w Suchożebkach.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ryzyko wykluczenia społecznego i zawodowego osób z zaburzeniami psychicznymi i przewlekle chorych psychicznie.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przezwyciężane we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe

ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;

- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – poprawa jakości życia osób chorych psychicznie poprzez stały rozwój form wsparcia oraz umożliwienie im pełnego udziału w życiu społecznym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2	Prowadzenie terapii zajęciowej ukierunkowanej na potrzeby osób chorych psychicznie.	Liczba przeprowadzonych warsztatów terapii zajęciowej, liczba uczestników.
3	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4	Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Liczba uczestników warsztatów.
5	Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2 – zwiększenie wiedzy mieszkańców Gminy na temat chorób i zaburzeń psychicznych oraz przeciwdziałanie dyskryminacji osób chorych psychicznie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
2	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
3	Organizowanie i uczestnictwo w akcjach edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej, które uczą traktować osoby z zaburzeniami psychicznymi z należną im godnością.	Liczba zorganizowanych akcji informacyjno-edukacyjnych.

1.4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁵. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu

¹⁵ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

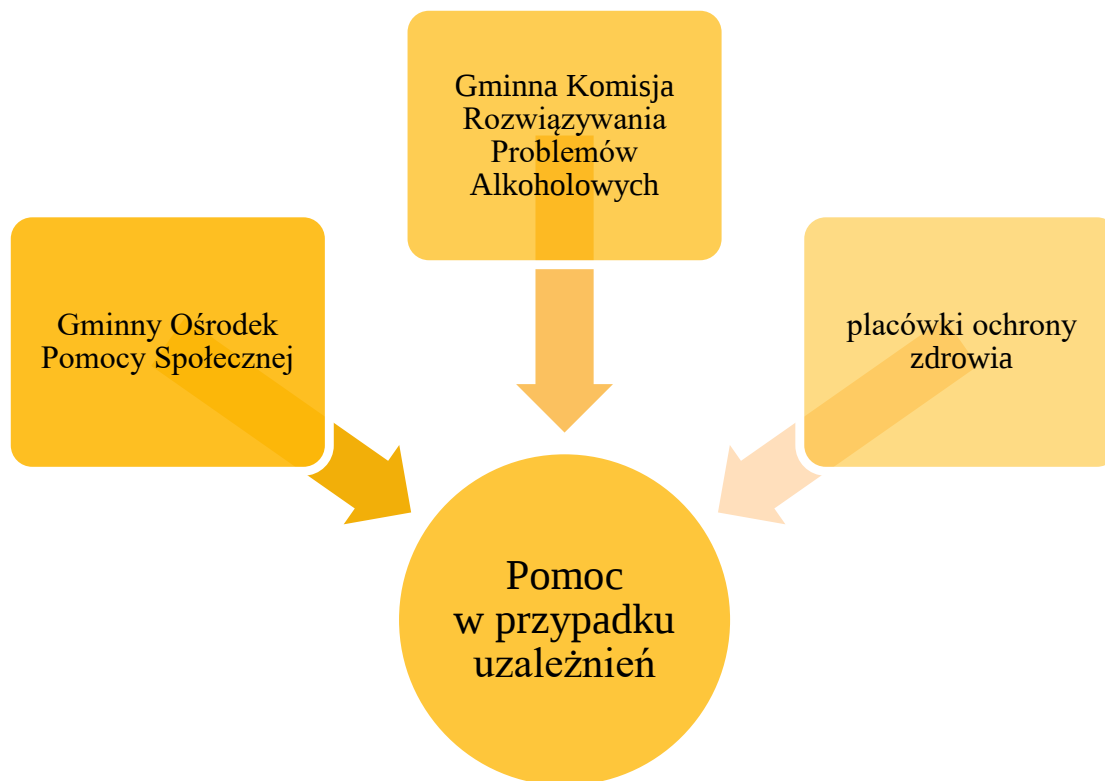
Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suchożebrych wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XV/109/2019 Rady Gminy Suchożebry z dnia 19 grudnia 2019 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok*.

Do zadań mających zostać realizowane w 2020 roku przez GKRPA zawartych w Programie należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkomanii;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dotyczących zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych, promocji produktów i usług, przedsiębiorców produkujących napoje alkoholowe oraz wydawnictw promocyjno-reklamowych i art. 15 w/w. ustawy w zakresie zakazy sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej¹⁶.

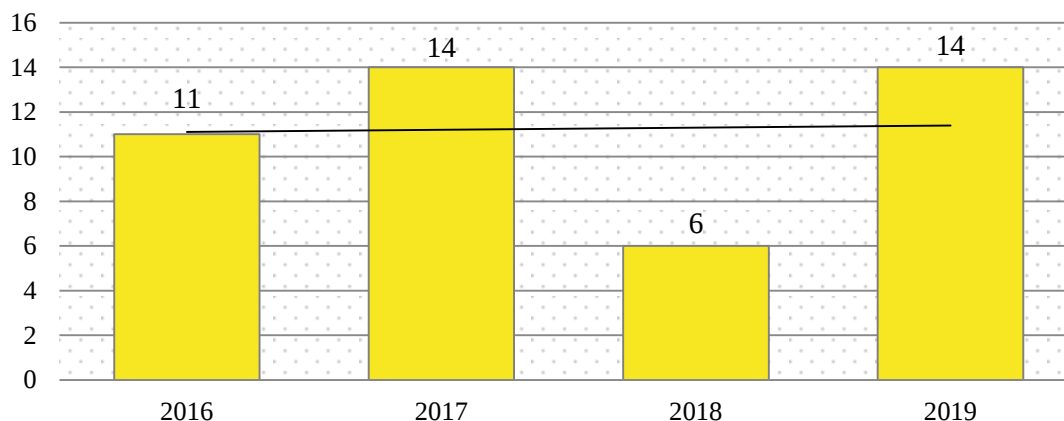
Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Suchożebry mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

W 2019 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 14 rodzin. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na piątym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących z tego powodu pomoc. Możemy zauważyć, że na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu kształtowała się na zróżnicowanym poziomie. Na przestrzeni ostatnich lat żadna z rodzin na terenie Gminy nie korzystała z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii.

¹⁶ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok (Uchwała Nr XV/109/2019 Rady Gminy Suchożebry z dnia 19 grudnia 2019 roku)

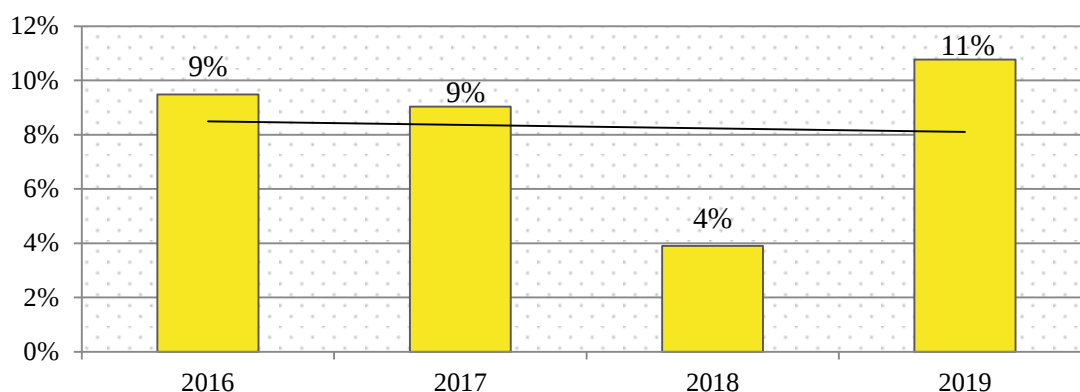
Wykres 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z powodu uzależnienia od alkoholu pomoc i wsparcie otrzymało 11% rodzin, spośród wszystkich rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalne są wahania w zakresie udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS. W roku przedmiotowym wartość ta była najwyższa w stosunku do poprzednich lat.

Wykres 32. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suchożebkach, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania.

Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 5 członków. W 2019 roku przeprowadzili oni rozmowę z 1 osobą uzależnioną od alkoholu oraz 1 członkiem rodziny. Jednocześnie w omawianym roku Komisja nie podjęła czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec żadnej osoby oraz nie wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane dotyczące działań GKRPA w Suchożebach podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suchożebach wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	0	1	1
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	0	1	1
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	0	0	0
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Suchożebry nie funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, ani samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA), samopomocowa grupa wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz grupa wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. W 2019 roku przeprowadzony został jeden program rekomendowany w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN – „Fantastyczne Możliwości”. W roku przedmiotowym zostały także zorganizowane inne programy profilaktyczne (nierekomendowane) z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci młodzieży i wówczas wzięło w nich udział:

- 358 uczniów,
- 15 nauczycieli,
- 65 rodziców.

Tabela 12. Realizacja innych programów (nierekomendowanych) w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba uczniów	448	294	358
liczba rodziców	16	0	65
liczba nauczycieli	7	9	15

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży w 2019 roku zorganizowano również:

- jednorazowe prelekcje, pogadanki, w których wzięło udział 150 osób,
- festyny i inne imprezy plenerowe z 60 uczestnikami,
- konkursy, w których udział wzięło 59 uczestników.

Poniżej przedstawione zostały przeprowadzone na terenie gminy Suchożebry w 2019 roku działania edukacyjne dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Były to następujące programy:

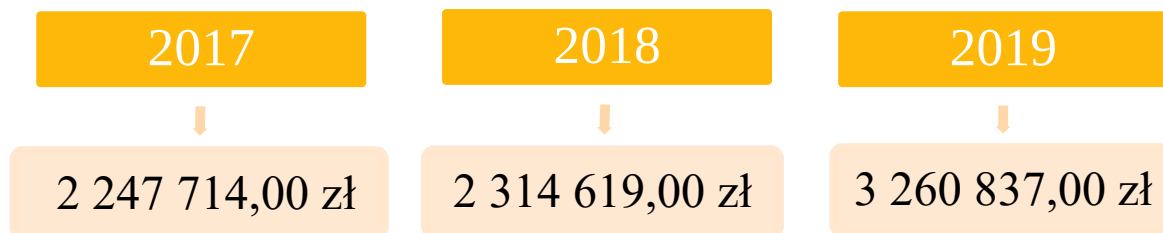
- Uzależnienie od Internetu i Facebooka. Do czego prowadzi nadmierne korzystanie z komputera. Bezpieczeństwo w Internecie i mediach społecznościowych;
- Moje życie w moich rękach – wycieczka z warsztatami profilaktycznymi;
- Zaplatani w sieci – multimedia, cyberprzemoc. Stop hejtowi i mowie nienawiści, przemoc odbierze ci moc;
- Zajęcia profilaktyczne w Szkolnym Kole Wolontariatu;
- Co mnie najbardziej złości? Jak radzić sobie z własnym gniewem w czasie konfliktu;
- Profilaktyka uzależnień substancjonalnych, behawioralnych, komunikacja bez przemocy - wycieczka z warsztatami profilaktycznymi.

Powyższe działania realizowano w szkołach i przeznaczono na nie kwotę 21 410 zł.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Suchożebry wyniosła łącznie 3 260 837,00 zł, w tym 1 655 293,00 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 340 10,00 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 471 534,00 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do poprzednich lat, w omawianym roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu znacznie wzrosła.

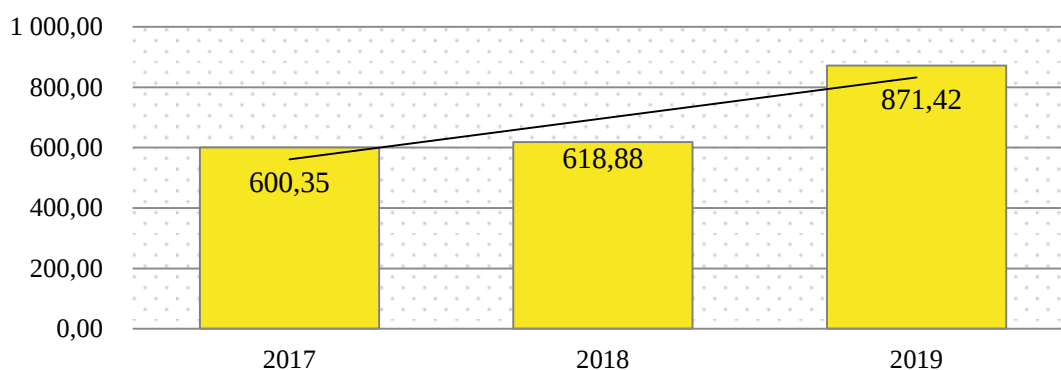
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Suchożebry alkoholu w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia kształtowała się na poziomie 871,42 zł. W porównaniu do roku poprzedniego wartość ta wyraźnie wzrosła o 252,54 zł, natomiast w stosunku do roku 2017 o 271,07 zł.

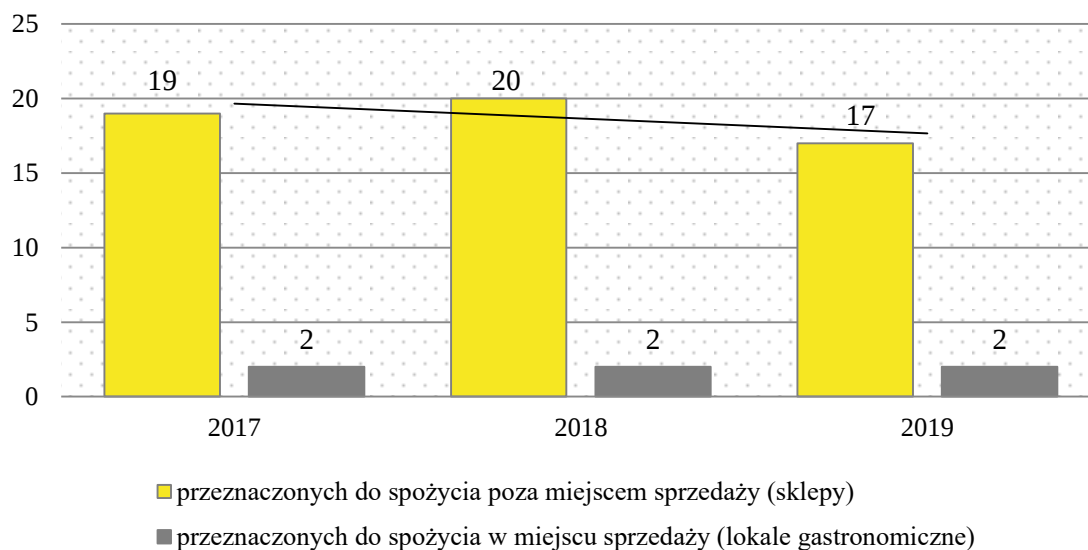
Wykres 33. Wartość sprzedanego na terenie gminy Suchożebry alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku na terenie gminy Suchożebry znajdowało się łącznie 19 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 17 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 2 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów oraz lokali gastronomicznych prowadzących sprzedaż alkoholu pozostaje na względnie stałym poziomie.

Wykres 34. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W drugiej połowie 2017 roku na terenie Gminy Suchożebry przeprowadzona została diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych. Badanie ankietowe obejmowało dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzież szkolną oraz sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży alkoholu. Wzięło w nim udział 100 respondentów – w tym 42 mężczyzn i 58 kobiet. Na jej podstawie można wysunąć następujące wnioski, dotyczące problemu używania substancji psychoaktywnych, wśród mieszkańców Gminy.

- niski wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej (wiek od 13 do 15 lat deklarowany przed co drugiego respondenta),
- stosunkowo wysoka częstotliwość spożywania alkoholu (prawie 50% badanych osób spożywa do kilku razy tygodniu),
- duże przyzwolenie na kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu – 43% badanych oraz na spożywanie alkoholu podczas ciąży – 40%,
- niska świadomość sprzedawców napojów alkoholowych dotycząca szkodliwości alkoholu o niższej zawartości procentowej,
- traktowanie alkoholu jako środka do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, deklaruje aż 80% respondentów,

- prawie co trzeci ankietowany uczeń twierdzi, że łatwo bądź bardzo łatwo jest kupić alkohol na terenie Gminy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu oraz wzrost ich udziału w ogólnej liczbie rodzin korzystających z tego typu pomocy;
- znaczny wzrost wartości sprzedanego alkoholu,
- niewystarczające działania podmiotów odpowiedzialnych za rozwiązywanie problemów alkoholowych na terenie Gminy,
- niski poziom świadomości społeczeństwa na temat kierowania pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu w czasie ciąży,
- ryzyko wzrostu liczby osób spożywających alkohol w sposób problemowy.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich

wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – rozwinięcie lokalnego systemu wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.
2	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
3	Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.
4	Organizowanie na terenie Gminy grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Liczba członków grup samopomocowych funkcjonujących na terenie Gminy.
5	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
6	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.

7	Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
8	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień w Gminie.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
9	Kierowanie osób potrzebujących pomocy do wyspecjalizowanych placówek leczenia uzależnień.	Liczba osób skierowanych do wyspecjalizowanych placówek.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA.	UG, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 2 – wdrażanie programów profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania uzależnieniom.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
4	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
5	Wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz świetlic na terenie Gminy.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych oraz w zajęciach prowadzonych przez świetlice.
6	Utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej na terenie Gminy.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty świetlicy socjoterapeutycznej.

7	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
8	Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA, placówki oświatowe.	UG, GOK.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 3 – zwiększenie świadomości społecznej i poziomu wiedzy na temat wpływu alkoholu na życie człowieka i negatywnych skutków uzależnienia.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: szkolenia, wykłady, czy też kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.
2	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz pracowników placówek oświatowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
3	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
4	Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.
5	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych
6	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców Gminy mających na celu uświadomienie negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA.	UG, GOK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

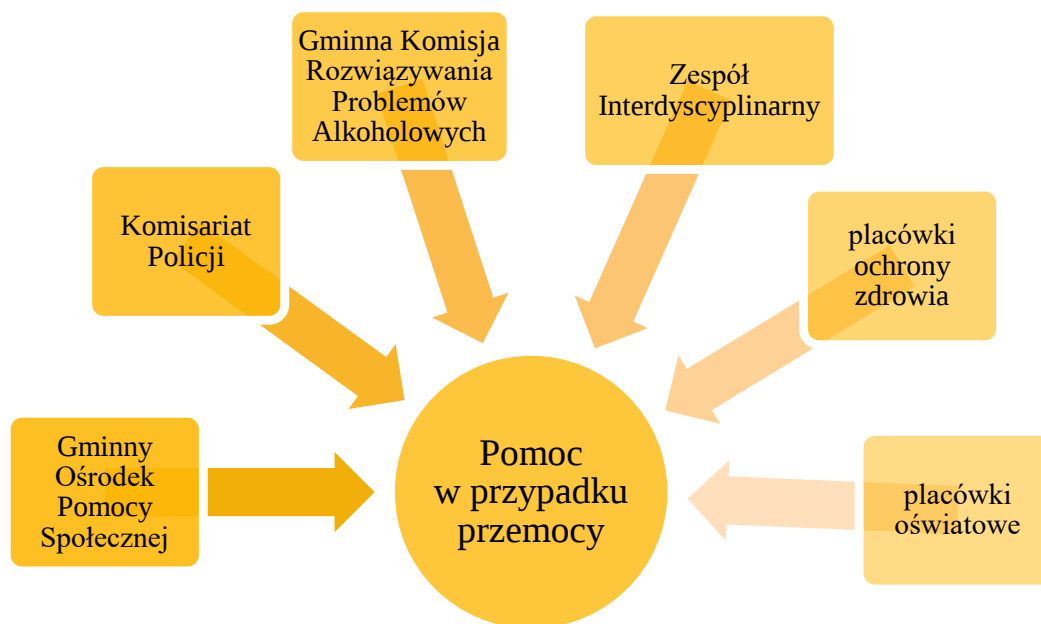
Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „*przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Suchożebry zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Suchożebry mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchożebry na lata 2011-2016 z perspektywą na lata 2017-2020*, przyjętym uchwałą Nr IV/15/2011 z dnia 31 marca 2011 roku. Celem głównym Programu jest „stworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska na terenie gminy Suchożebry”. Do celów szczegółowych zawartych w Programie należą:

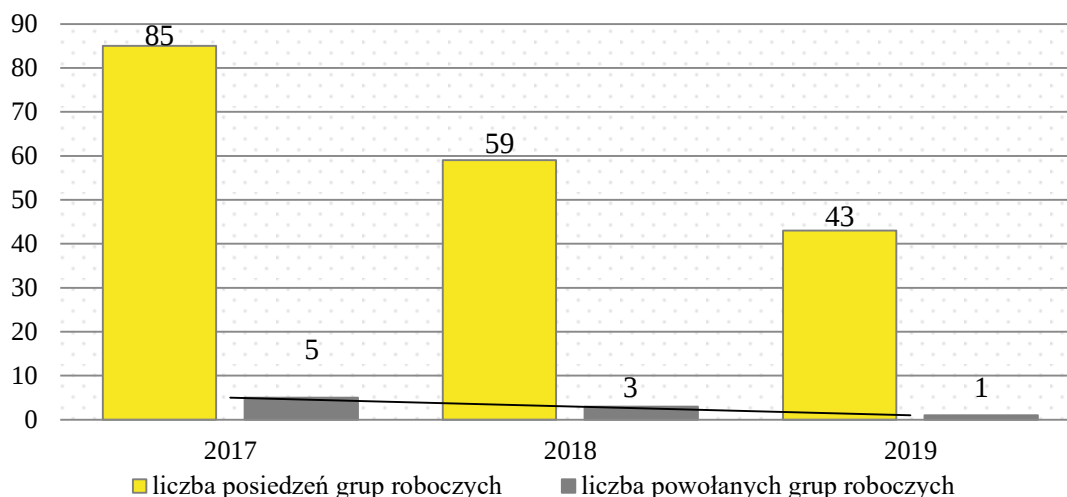
1. zmiana postaw mieszkańców gminy wobec przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości,
2. promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy,
3. zwiększenie dostępności pomocy osobom doświadczającym przemocy,
4. spadek liczby rodzin, w których podejmowane są interwencje,
5. podnoszenie kompetencji osób realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie¹⁷.

Zespół Interdyscyplinarny w roku 2019 spotkał się czterokrotnie. W omawianym roku odbyły się 43 posiedzenia w ramach grup roboczych, powołanych do konkretnych przypadków przemocy w rodzinie. Powołano 1 grupę roboczą. W porównaniu do 2017 roku

¹⁷ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchożebry na lata 2011-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 (uchwała Nr IV/15/2011 z dnia 31 marca 2011 roku)

liczba posiedzeń grup roboczych oraz liczba powołanych grup roboczych spadła. Jednakże można stwierdzić, że stosunek liczby powołanych grup roboczych do ich posiedzeń wzrastał z roku na rok.

Wykres 35. Dane dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019

Źródło: Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w 2017, 2018 i 2019 r.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” przeprowadzanej w gminie Suchożebry w latach 2017-2019 przedstawione zostały w tabeli nr 13. W 2019 roku wszczęto 5 procedur „Niebieskie Karty”, co oznacza spadek w porównaniu do roku 2017 o 64%, natomiast w stosunku do roku poprzedniego utrzymuje się na takim samym poziomie. W 2019 roku nie sporządzono formularzy „Niebieska Karta C” w obecności osoby dotkniętej przemocą oraz formularzy „Niebieska Karta D” w obecności osoby stosującej przemoc. W omawianym roku

zakończono natomiast 6 procedur „Niebieska Karta”, w tym 3 w wyniku zakończenia przemocy w rodzinie oraz realizowania indywidualnego planu pomocy i 3 na skutek braku zasadności podejmowanych działań. W porównaniu do 2017 roku nastąpił spadek zarówno liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta C”, jak i „Niebieska Karta D”.

Tabela 13. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin, w których wszczęto procedurę	14	5	5
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta C”	6	2	0
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta D”	6	3	0
liczba rodzin, w których zakończono procedurę	13	6	6

Źródło: Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w 2017, 2018 i 2019 r.

Osoby wobec, których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie przeważnie są w wieku od 18 do 67 lat. Tak samo sytuacja wygląda w przypadku osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

W 2019 roku w na terenie Gminy nie funkcjonował punkt konsultacyjny dla osób doznających i stosujących przemoc. W 2019 roku GKRPA przeprowadziła rozmowy z 10 osobami doznającymi przemocy. Rozmowy motywujące do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych przeprowadzono również z 10 osobami stosującymi przemoc. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rozmów z osobami doznającymi i stosującymi przemoc ulegała znacznym wahaniom. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 14. Liczba przeprowadzonych przez GKRPA rozmów z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób doświadczających przemocy	14	0	10
liczba osób stosujących przemoc	14	0	10

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie przeprowadzonej w 2017 roku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, wysunięto następujące wnioski:

- ponad 50% badanych uważa kary fizyczne za skuteczną metodę wychowawczą,
- co czwarty respondent ma w swoim otoczeniu osobę doznającą przemocy w rodzinie, bądź podejrzewa, że tak się dzieje,

- doświadczenie kiedykolwiek przemocy rówieśniczej w szkole, deklarowane jest przez prawie połowę uczniów szkół gimnazjalnych oraz prawie co czwartego ucznia szkoły podstawowej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występowanie na terenie Gminy problemu przemocy w rodzinie,
- ryzyko pogłębienia się problemu przemocy z powodu niskiego poziomu monitorowania sytuacji rodzin, niewystarczającej liczbie podejmowanych działań prewencyjnych oraz braku reakcji społeczności lokalnej na przejawy zachowań przemocowych,
- brak świadomości części dorosłych mieszkańców Gminy na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co

sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.

- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – poszerzenie oferty skierowanej do osób doznających i stosujących przemoc na terenie Gminy, z jednoczesnym monitorowaniem zjawiska przemocy w rodzinie, w celu ograniczenia jego skali.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
2	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.

3	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.
4	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
5	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym i stosującym przemoc, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
6	Pomoc w formie grupowych form wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.	Liczba osób dotkniętych przemocą, objętych grupową formą wsparcia.
7	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.
8	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, GKRPA, UG, KP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 2 – promowanie wychowania bez przemocy dążące do wypracowania właściwych postaw społeczności lokalnej, względem problemu przemocy i konieczności reagowania na obserwowane jej przejawy.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
2	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.

3	Zintensyfikowanie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
4	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.
5	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
7	Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.
9	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, GKRPA, UG, KP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

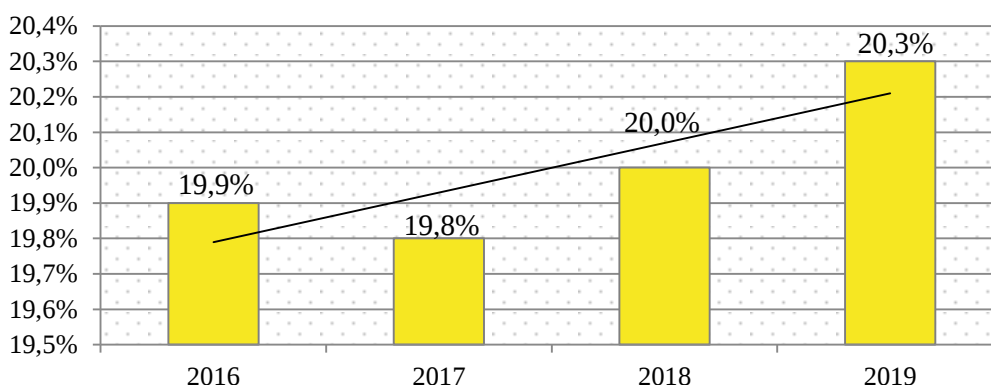
1.6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 20,3% wszystkich mieszkańców gminy Suchożebry, co oznacza wzrost w stosunku do 2016 roku o 0,4 pp.

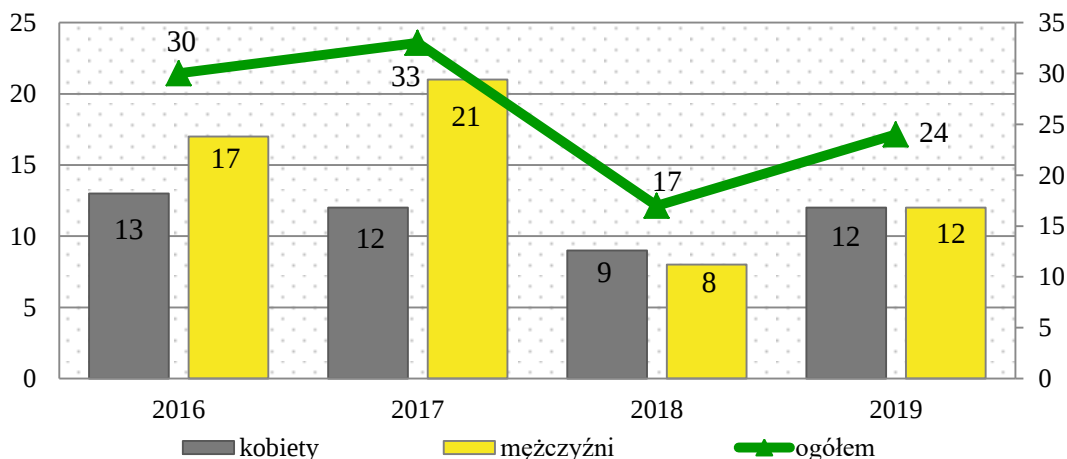
Wykres 36. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku 24. Liczba ta w podziale na płeć rozkładała się równo – 12 kobiet oraz 12 mężczyzn. W 2019 roku ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała wahaniom. W stosunku do 2016 roku nastąpił spadek o 20%, natomiast w stosunku do roku poprzedniego wzrost o 41%.

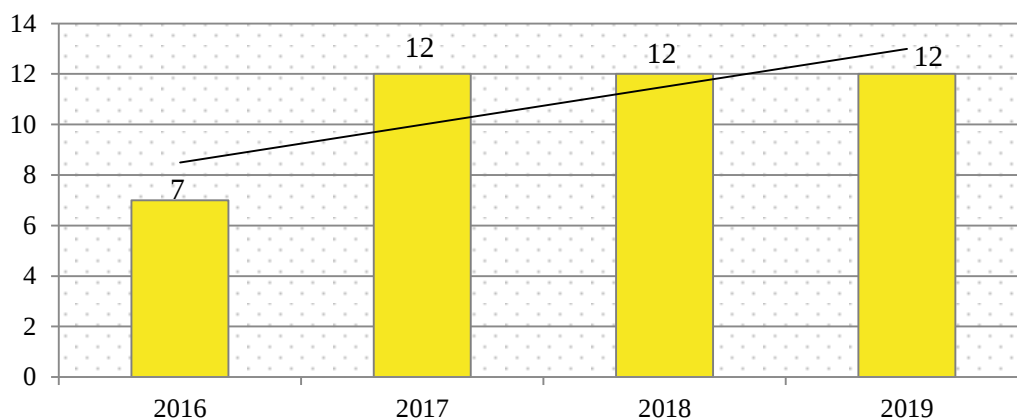
Wykres 37. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku udzielonych zostało 12 świadczeń mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat. W roku 2017 nastąpił wzrost o 71% i od tego czasu liczba przyznanych świadczeń w tym zakresie kształtowała się na stałym poziomie.

Wykres 38. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie¹⁸.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchożebrych w 2019 roku poniósł odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 5 mieszkańców, na łączną kwotę 53 299 zł. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019 znajdują się w tabeli poniżej. Z danych statystycznych wynika, że GOPS z roku na rok ponosi wyższe koszty pobytu mieszkańców Gminy w DPS. Natomiast liczba osób od trzech lat utrzymuje się na stałym poziomie.

¹⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn.zm.).

Wykres 39. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	2	2	2	5
kwota świadczeń (zł)	39 254	40 869	41 842	53 299

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W odpowiedzi na potrzeby osób starszych, w gminie Suchożebry działalność prowadzi Klub Seniora GOK. Funkcjonuje on od 2016 roku z ramienia GOK i oferuje dla najstarszych mieszkańców Gminy różnego rodzaju zajęcia aktywizujące oraz organizuje wydarzenia o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Celem Klubu jest wywołanie wśród osób starszych zainteresowania różnymi dziedzinami życia, integracja seniorów oraz pomoc w ich otwarciu się na nowe wyzwania. W ofercie zajęciowej znajdują się:

- pracownia rękodziela artystycznego,
- gimnastyka dla seniorów,
- zespół wokalny,
- akademia językowa,
- trening pamięci,
- zajęcia kulinarne,
- zajęcia plastyczne.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występowanie na terenie Gminy zjawiska starzejącego się społeczeństwa,
- ryzyko izolacji najstarszych mieszkańców Gminy oraz wykluczenia ich z życia społecznego.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;

- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współudziale z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – zwiększanie udziału osób starszych w życiu społecznym, w celu zapobiegania ich wykluczeniu i izolacji.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych.
2	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Wspieranie działalności Klubu Seniora funkcjonującego na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych w celu wsparcia Klubu Seniora.
4	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
5	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
6	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.

7	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.
8	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, Klub Seniora, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2 – tworzenie kompleksowego instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego systemu wsparcia osób w podeszłym wieku.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Prowadzenie mieszkań chronionych wspieranych adresowanych do osób starszych.	Liczba funkcjonujących mieszkań chronionych.
2	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
3	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
4	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.
5	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
6	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, Klub Seniora, KP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

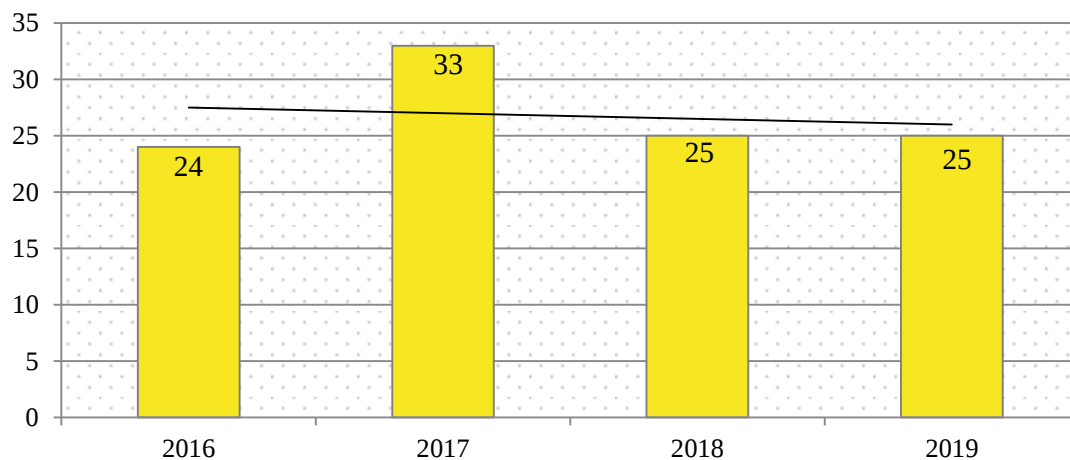
1.7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 25. Na przestrzeni lat 2016-2019 można zauważyć względnie stały poziom liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. O skali problemu bezrobocia świadczy to, że bezrobocie jako powód udzielenia pomocy i wsparcia, znalazło się na trzecim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

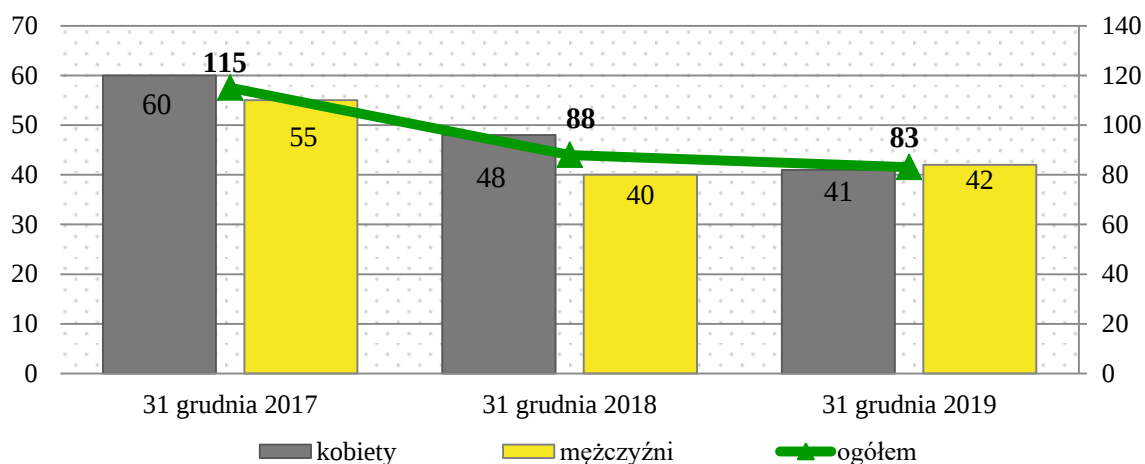
Wykres 40. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach zarejestrowanych było łącznie 83 mieszkańców gminy Suchożebry. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 6%, natomiast w porównaniu do roku 2017 o 28%. Pod względem płci widoczna jest nieznaczna dysproporcja, natomiast w roku przedmiotowym liczba ta kształtuje się na bardzo zbliżonym poziomie.

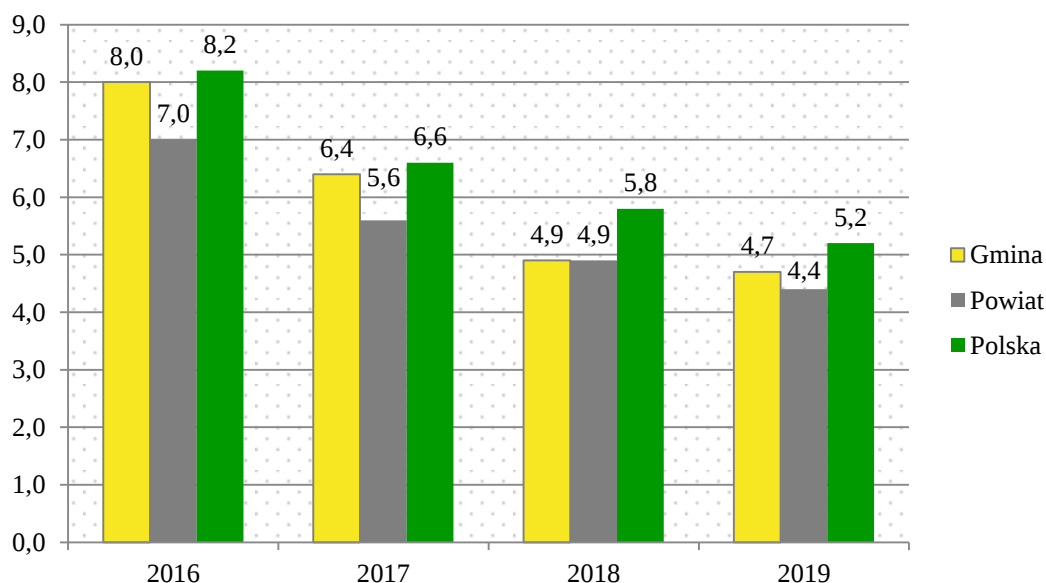
Wykres 41. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ze względu na to, że stopa bezrobocia jest ustalana na poziomie powiatu, na poniższym wykresie przedstawiona została szacunkowa stopa bezrobocia dla gminy Suchożebry. W roku 2019 wynosiła ona 4,7%, czyli o 0,3 pp. więcej w stosunku do stopy bezrobocia na poziomie powiatu i jednocześnie o 0,5 pp. mniej w porównaniu do całej Polski.

Wykres 42. Stopa bezrobocia dla Gminy (szacunkowa), powiatu siedleckiego oraz Polski w latach 2016-2019

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że na przestrzeni lat 2017-2019 udział osób do 25 roku życia lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy ulegał wahaniom. Natomiast udział osób powyżej 50 roku życia utrzymuje się na względnie stałym poziomie. W roku 2018 zauważyć można gwałtowny spadek odsetka zarejestrowanych w PUP osób do 25 roku życia, z kolei w roku przedmiotowym nastąpił wzrost o 11 pp.

Tabela 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Suchożebry w latach 2017-2019 z podziałem na wiek

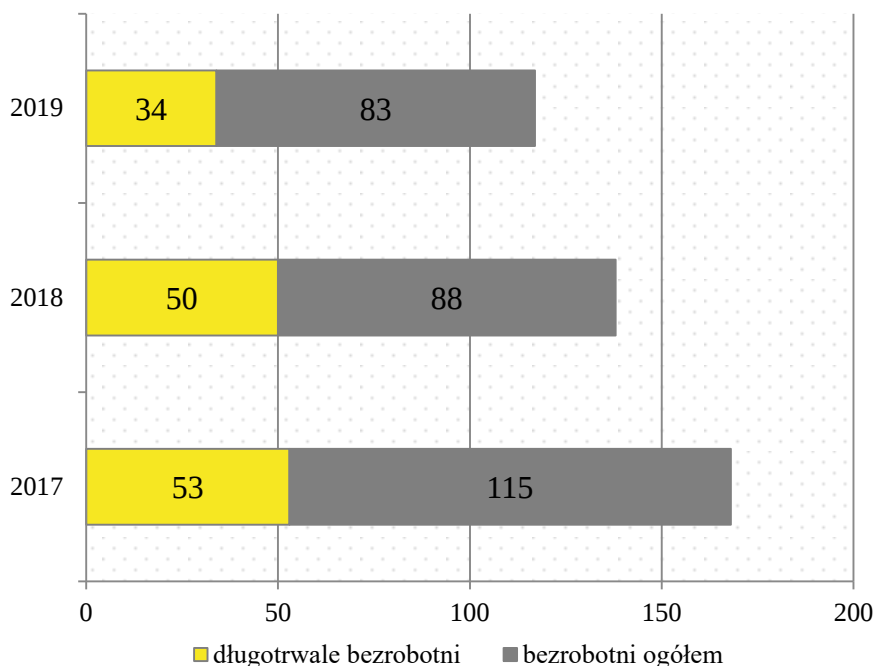
kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	115	100	88	100	83	100
do 25 roku życia	17	15	4	5	13	16
powyżej 50 roku życia	27	23	24	27	24	29

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Według danych, pod koniec 2019 roku osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy stanowiły 41%, spośród wszystkich bezrobotnych mieszkańców Gminy. Na przestrzeni lat 2017-2019 udział osób długotrwale bezrobotnych

w ogólnej liczbie wszystkich mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP systematycznie kształtował się na zróżnicowanym poziomie (w 2017 roku osoby te stanowiły 46% ogółu, natomiast w 2018 roku – 57%). Szczegółowe dane dotyczące liczby zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy pozostających bez pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych przedstawia poniższy wykres.

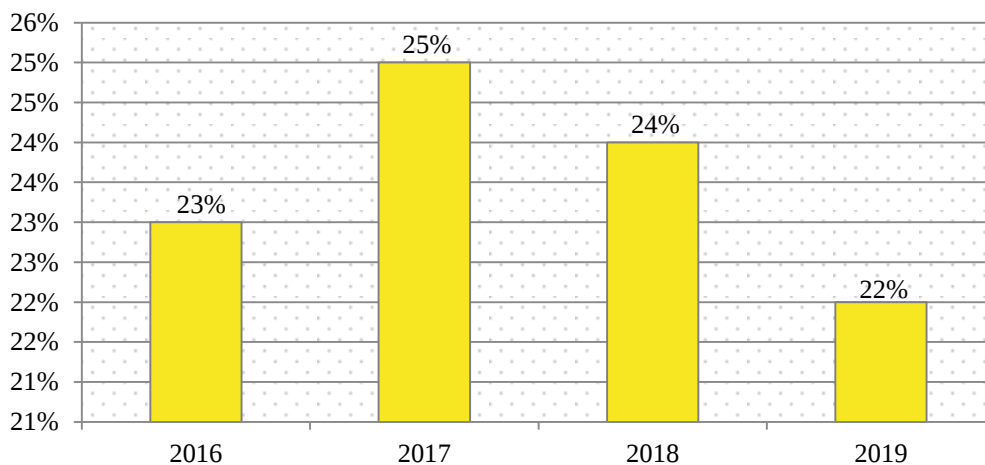
Wykres 43. Liczba osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych mieszkańców gminy Suchożebry ogółem na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich, w 2019 roku obserwowany jest jego spadek – z 24% w 2018 roku do 22% w 2019 roku. Na przestrzeni ostatnich czterech lat, wskaźnik osiągnął najniższą wartość w roku przedmiotowym.

Wykres 43. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrzymujący się znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy,
- wzrost liczby bezrobotnych osób do 25 roku na terenie Gminy w stosunku do roku poprzedniego,
- ryzyko wystąpienia negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;

- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – poszerzanie struktur wspierających osoby bezrobotne w poszukiwaniu zatrudnienia oraz podejmowanie działań aktywizujących i motywujących do podjęcia pracy.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba osób biorących w nich udział.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiająca szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat.
4	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.

5	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
6	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz uczniów.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.
7	Realizacja warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
8	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	PUP, UG, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

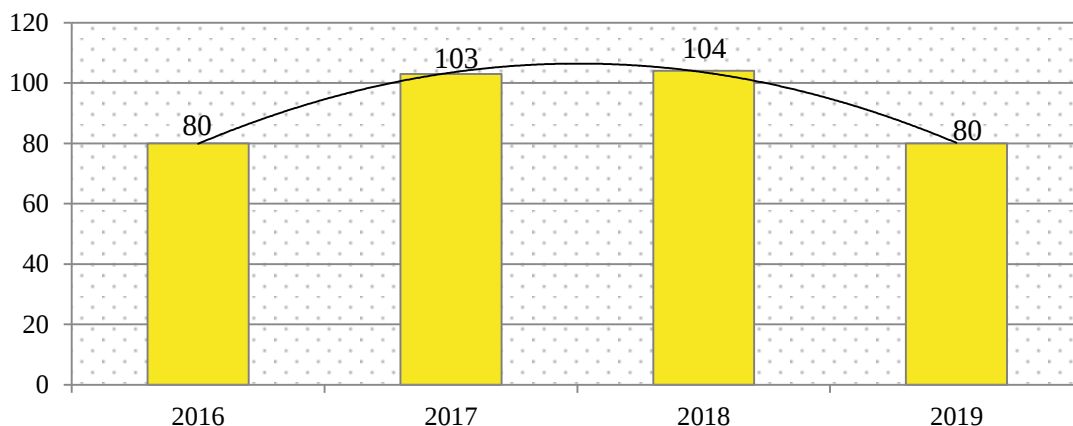
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia. Z tego powodu wsparcie otrzymało 80 rodzin.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa ulegała na przestrzeni lat 2016-2019 wahaniom. W 2016 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 80 rodzin, w 2017 roku - 103, w 2018 roku – 104, natomiast w 2019 roku – 80. W stosunku do 2016 roku oznacza to stały poziom, natomiast w stosunku do roku poprzedniego spadek o 23%.

Wykres 44. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 17 osób, tj. o 6% więcej niż w 2018 roku i 31% więcej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 22 – co oznacza taki sam poziom w stosunku do roku 2018 i wzrost o 47% w stosunku do roku 2017. Zasiłki celowe pobierało natomiast 85 osób i jest to wzrost o 12% w porównaniu do roku poprzedniego i wzrost o 21% w stosunku do roku 2017. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest tendencja wzrostowa w zakresie przyznawanych zasiłków stałych i okresowych i jednocześnie wzrost liczby osób, którym przyznawane są zasiłki celowe.

Tabela 16. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019

rodzaj zasiłku	2016		2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	16	86 412	13	84 791	16	96 749	17	105 639
zasiłek okresowy	18	23 122	15	19 806	22	22 602	22	25 651
zasiłek celowy	62	46 080	70	52 748	76	56 984	85	67 050

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

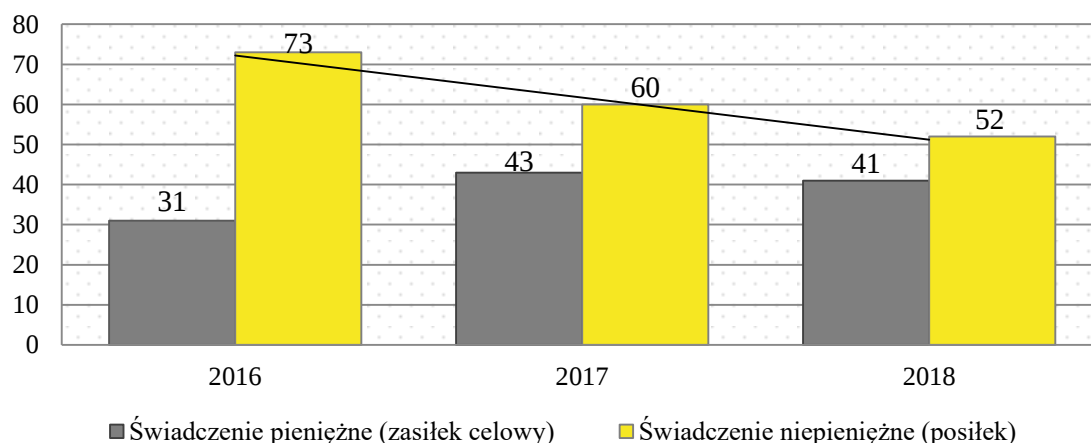
Mieszkańcy gminy Suchożebry korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania – „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk

wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych¹⁹.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 41 mieszkańców to osoby, którym to świadczenie przyznano w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymały w przedmiotowym roku 52 osoby. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku znacznie zmalała – w porównaniu do roku 2016 nastąpił spadek o 29%. Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne w latach 2017-2018 utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Wykres 45. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)

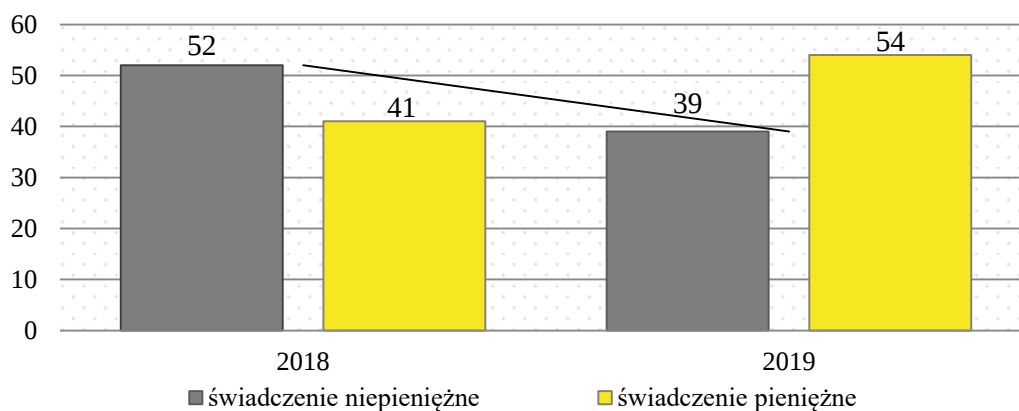

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 54 osobom, tj. aż 13 osobom więcej niż w roku poprzednim. Świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymało 39 osób, czyli o 13 osób mniej niż w roku 2018.

¹⁹ www.gov.pl/web/rodzina

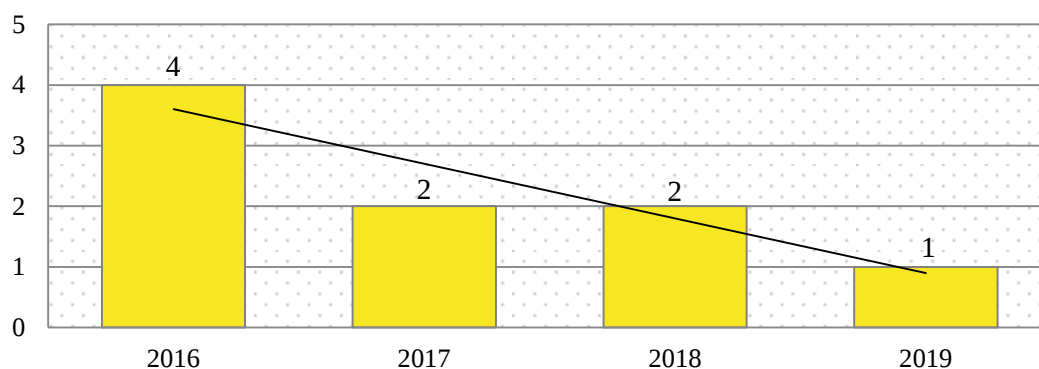
Wykres 46. Świadczenia pieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posilek w szkole i w domu” w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 1 gospodarstwo domowe. Od roku 2016 obserwuje się tendencję spadkową w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy.

Wykres 47. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019

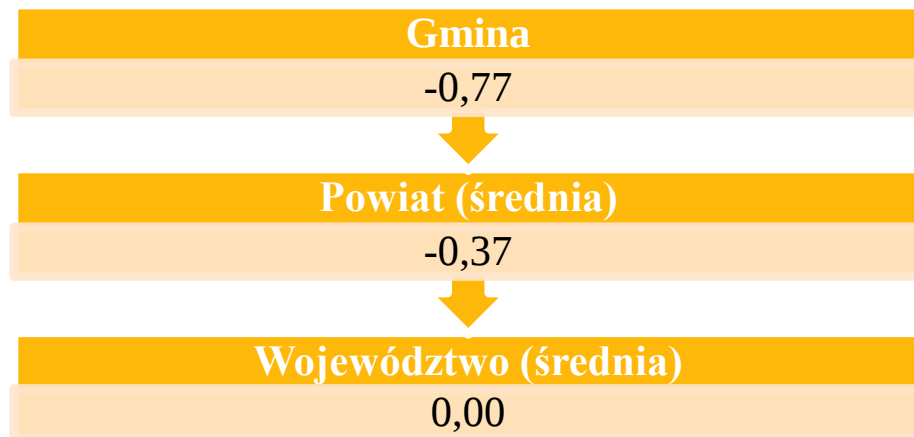

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Suchożebry na niższym poziomie niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu jak i województwa. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/ niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa

wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Suchożebry wynosi on -0,77, natomiast na terenie powiatu -0,37.

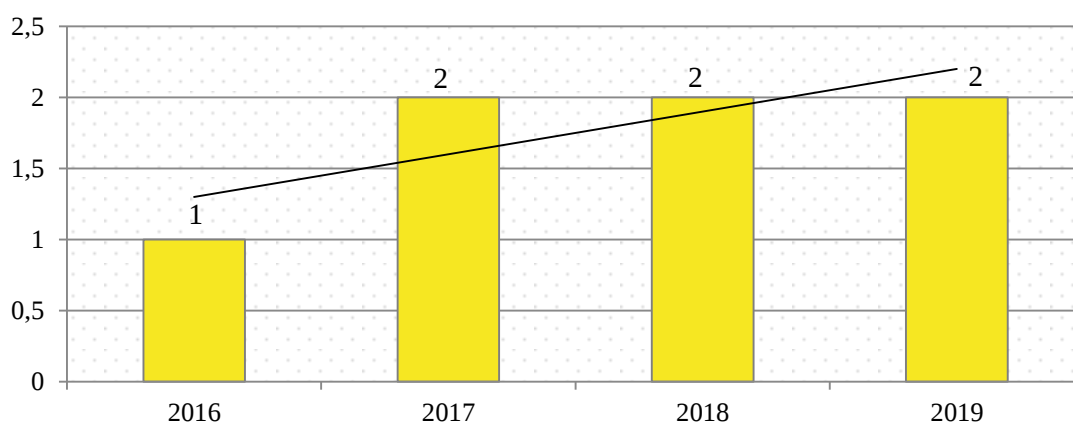
Rysunek 5. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Suchożebry, powiecie siedleckim oraz województwie mazowieckim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 2 osoby i liczba ta nie zmieniła się od 2017 roku. Informacje w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2019 przedstawia poniższy wykres. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z GOPS wskazują na to, że problem bezdomności nie występuje na terenie gminy Suchożebry w dużym natężeniu.

Wykres 48. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrzymywanie się problemu ubóstwa jako najczęstszego powodu korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy,
- ryzyko pogłębienia się zjawiska ubóstwa, za sprawą uzależnienia od pomocy społecznej oraz braku motywacji do podjęcia zatrudnienia.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych na rzecz osób w trudnej sytuacji materialnej oraz ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia osobom i rodzinom zaspokojenia ich podstawowych potrzeb bytowych, z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, UG.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2 – rozwój form włączenia społecznego osób będących w trudnej sytuacji materialnej oraz działania ukierunkowane na pomoc w wychodzeniu z bezdomności.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.

3	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.
4	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
5	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
6	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w Gminie oraz sytuacje osób bezdomnych.
7	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
8	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem bezdomności oraz zmotywowanie do reagowania w przypadku, gdy osoba bezdomna znajduje się w sytuacji zagrożenia życia.	Liczba przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.

Wdrażanie

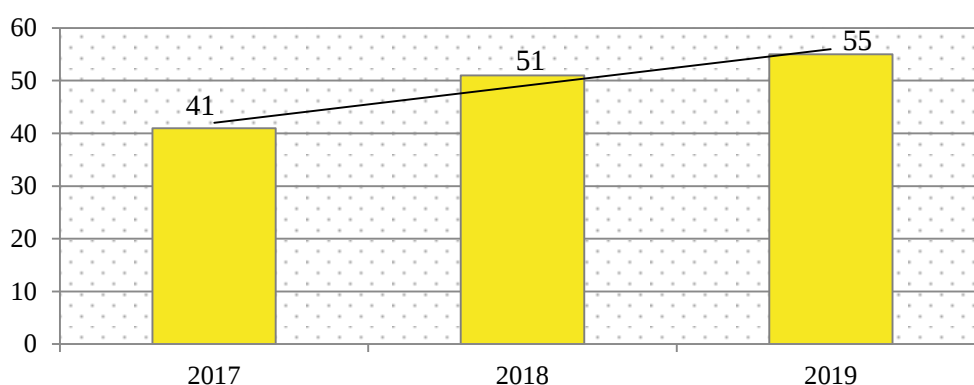
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	UG, NGO, PUP, placówki oświatowe, KP.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Z danych przekazanych przez Komisariat Policji w Mokobodach wynika, że w 2017 roku na terenie Gminy stwierdzono łącznie 41 przestępstw, w 2018 roku – 51, natomiast w 2019 roku – 55. Oznacza to, że liczba wykrytych przestępstw na przestrzeni ostatnich lat w gminie Suchożebry systematycznie wzrasta.

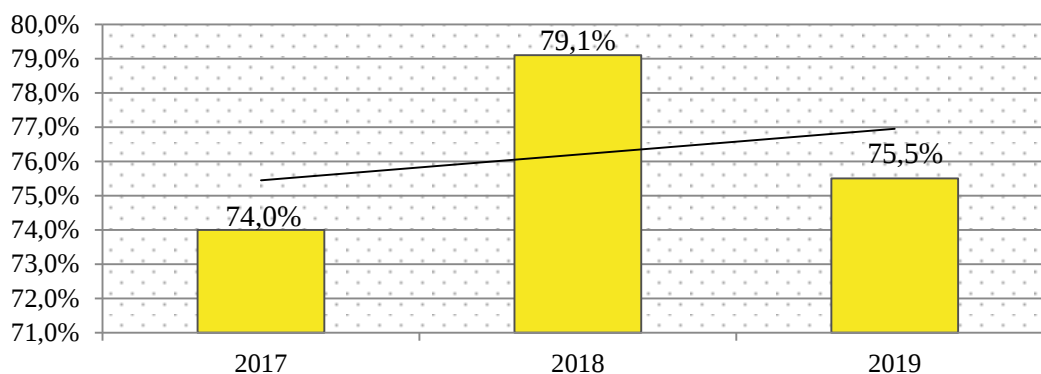
Wykres 49. Liczba wykrytych przestępstw na terenie gminy Suchożebry na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: dane z Komisariatu Policji w Mokobodach

Szacunkowy wskaźnik wykrywalności przestępstw obliczony w oparciu o dane powiatowe, w 2019 roku na terenie gminy Suchożebry kształtował się na umiarkowanym poziomie – 75,5%. W stosunku do 2018 roku nastąpił spadek wskaźnika o 3,6 pp., natomiast w porównaniu do 2017 roku wartość wskaźnika wzrosła o 1,5 pp.

Wykres 50. Wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie gminy Suchożebry w latach 2017-2019

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Rozpatrując liczbę wykrytych przestępstw z podziałem na poszczególne ich kategorie możemy zauważyć, że w 2019 roku najwięcej odnotowano uchylania się od obowiązku

alimentacyjnego (15 przestępstw), na drugim miejscu pod tym względem znalazły się pozostałe przestępstwa (14 przestępstw), natomiast na trzecim – kradzież (6 przestępstw). W 2019 roku wykryte zostały również uszkodzenia mienia, znęcanie się nad rodziną oraz kierowanie w stanie nietrzeźwości (wszystkie w liczbie 4).

Komisariat Policji w Mokobodach prowadził następujące programy profilaktyczne i działania policyjne:

- Prędkość,
- Trzeźwość,
- Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego,
- Truck,
- Bus,
- Pasy,
- Bezpieczny weekend,
- Bezpieczne wakacje,
- Bezpieczna droga do szkoły,
- Alkohol i narkotyki,
- Bezpieczny Senior.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost odnotowanych przestępstw na przestrzeni ostatnich lat, zwłaszcza związanych z niealimentacją i kradzieżą.
- stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności przestępstw.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;

- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – wzmocnienie działań ukierunkowanych na zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy oraz dążenie do zminimalizowania liczby przestępstw, zwłaszcza tych najczęściej popełnianych.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wzrost wskaźnika wykrywalności włamań i kradzieży.
4	Wprowadzenie monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
5	Rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, KP.	NGO, GOPS, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.10. REWITALIZACJA SPOŁECZNA

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Gmina Suchożebry realizuje *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Suchożebry* zatwierdzony uchwałą Nr XIX/151/2016 Rady Gminy Suchożebry z dnia 28 listopada 2016 roku, stanowiący podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji” - ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2020 r. poz. 802 z późn. zm.)

Obszar rewitalizacji to taki, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Głównymi celami rewitalizacji gminy Suchożebry są:

1. aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszarów rewitalizowanych;
2. przyjazna przestrzeń i infrastruktura;
3. lepsza jakość życia mieszkańców.

Każdemu z głównych celów rewitalizacji odpowiadają sformułowane w oparciu o nie cele operacyjne, które brzmią w sposób następujący:

- rozwój kapitału ludzkiego;
- rozwój i wsparcie inicjatyw gospodarczych wśród mieszkańców;
- wzrost zaangażowania społeczności terenów rewitalizowanych w życie kulturalne poprzez rozwój infrastruktury kultury;

- rozwój infrastruktury rekreacyjnej służącej podniesieniu jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizowanych i ich integracji;
- wzrost jakości usług opiekuńczo-edukacyjnych poprzez rozbudowę infrastruktury z nimi związanej;
- rozwój infrastruktury sportowej;
- rozwój infrastruktury technicznej.

Kierunki działań przewidziane do realizacji w ramach celów operacyjnych to:

- rozwój oferty edukacyjnej dla dzieci i dorosłych;
- promowanie zaangażowania społecznego poprzez kulturę, sport i edukację;
- organizacja imprez o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i społecznym mających na celu integrację wspólnoty lokalnej;
- integracja międzypokoleniowa poprzez organizację imprez rekreacyjnych o charakterze rodzinnym;
- podnoszenie poziomu osobistych aspiracji mieszkańców obszarów zdegradowanych;
- zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego;
- wyrównywanie szans;
- promocja przedsiębiorczości wśród uczniów szkół gminnych;
- zaangażowanie instytucji gminnych w przygotowanie i realizację projektów podnoszących motywację do pracy oraz zakładania/prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- stymulowanie aktywności gospodarczej na zdiagnozowanych obszarach problemowych;
- tworzenie nowych przestrzeni do rozwoju kultury powszechnej;
- tworzenie nowych narzędzi upowszechniania kultury;
- budowa nowych obiektów rekreacyjnych i kreowanie przestrzeni dla aktywnych form wypoczynku;
- tworzenie miejsc spotkań i integracji lokalnej społeczności;
- nadawanie nowych funkcji niewykorzystywanym terenom i obiektom związanym z infrastrukturą oświatową;
- tworzenie nowych obiektów sportowych;
- modernizacja istniejących obiektów sportowych;
- rozwój sieci kanalizacyjnej;

- modernizacja infrastruktury drogowej sprzyjająca poprawie bezpieczeństwa i dostępności (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe)²⁰.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występowanie negatywnych zjawisk w sferze społecznej, instytucjonalnej, technicznej i środowiska naturalnego wpływających na degradację następujących obszarów na terenie gminy Suchożebry: sołectw Borki Siedleckie, Kownaciska część A, B i C, Krześlinek, Sosna-Kicki oraz Stany Duże.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej przy uwzględnieniu wszystkich dziedzin planowania strategicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – podjęcie skoordynowanych działań dążących do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie bezpieczeństwa, rozwój form aktywności społecznej i zawodowej, integrację społeczną ze szczególnym uwzględnieniem grup wykluczonych oraz ogólną poprawę funkcjonalności infrastruktury oraz przestrzeni publicznej.

L.P.	Projekt	Cel projektu
1	Organizacja zajęć pozalekcyjnych wyrównujących szanse.	Rozwój kluczowych kompetencji komunikacyjnych i społecznych uczniów z terenu Gminy.
2	„Artystą być – rozwijanie kompetencji dzieci przedszkolnych”.	Rozwój dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.
3	„W zdrowym ciele zdrowy duch”.	Podniesienie sprawności fizycznej dzieci, młodzieży i dorosłych. Zapewnienie możliwości aktywnego spędzania czasu.
4	Adaptacja świetlicy szkolnej do celów cateringowych.	Nadanie nowej funkcji użytkowej świetlicy szkolnej. Zapewnienie posiłku dzieciom z terenów zdegradowanych.

²⁰ Gminny Program Rewitalizacji Gminy Suchożebry (Uchwała Nr XIX/151/2016 Rady Gminy Suchożebry z dnia 28 listopada 2016 roku)

5	Budowa struktury sportowej i rekreacyjnej.	Zapewnienie przyjaznej przestrzeni i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców Gminy.
6	Organizacja Gminnej Mobilnej Biblioteki Publicznej.	Poprawa dostępu osób z terenów zdegradowanych do edukacji i zasobów kulturalnych gminy.
7	Przebudowa i modernizacja budynku gospodarczego przy Szkole Podstawowej w Krześlinie.	Stworzenie obiektu przedszkolnego spełniającego standardy tego typu placówki. Poprawa warunków świadczenia usług edukacyjnych i społecznych.
8	Urządzenie boiska sportowego w Kownaciskach.	Stworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu i integracji społecznej mieszkańców.
9	Zagospodarowanie terenu przy świetlicy w miejscowości Kownaciska.	Ożywienie społeczne i integracja mieszkańców. Poprawa ładu przestrzennego. Stworzenie miejsca do rekreacji i poprawa warunków życia w miejscowości.
10	Organizacja spotkań, zajęć i warsztatów w świetlicy wiejskiej w Kownaciskach.	Stworzenie możliwości aktywnego i ciekawego spędzania wolnego czasu zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dla dorosłych.
11	Przebudowa i remont budynku po byłej szkole podstawowej na cele świetlicy wiejskiej wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem przestrzeni wokół obiektu.	Nadanie nowej funkcji społecznej budynkowi po dawnej szkole. Poprawa dostępności mieszkańców do miejsc świadczących usługi kulturalne i społeczne.
12	Utworzenie pola do paintball 'a na obszarze nieczynnej zwirowni.	Przywrócenie ładu przestrzennego. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ukrócenie procederu nielegalnego wyrzucania śmieci.
13	Utworzenie miejsca integracji plenerowej poprzez zakup działki i zagospodarowanie terenu.	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców. Budowa więzi i lokalnej tożsamości mieszkańców.
14	Utworzenie kortu tenisowego na nieużytkowanej działce.	Nadanie nieużytkom funkcji sportowej. Stworzenie atrakcyjnego miejsca do uprawiania aktywności fizycznej.
15	Zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie Szkoły Podstawowej w Krześlinie.	Poprawa bezpieczeństwa dzieci.

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Suchożebry

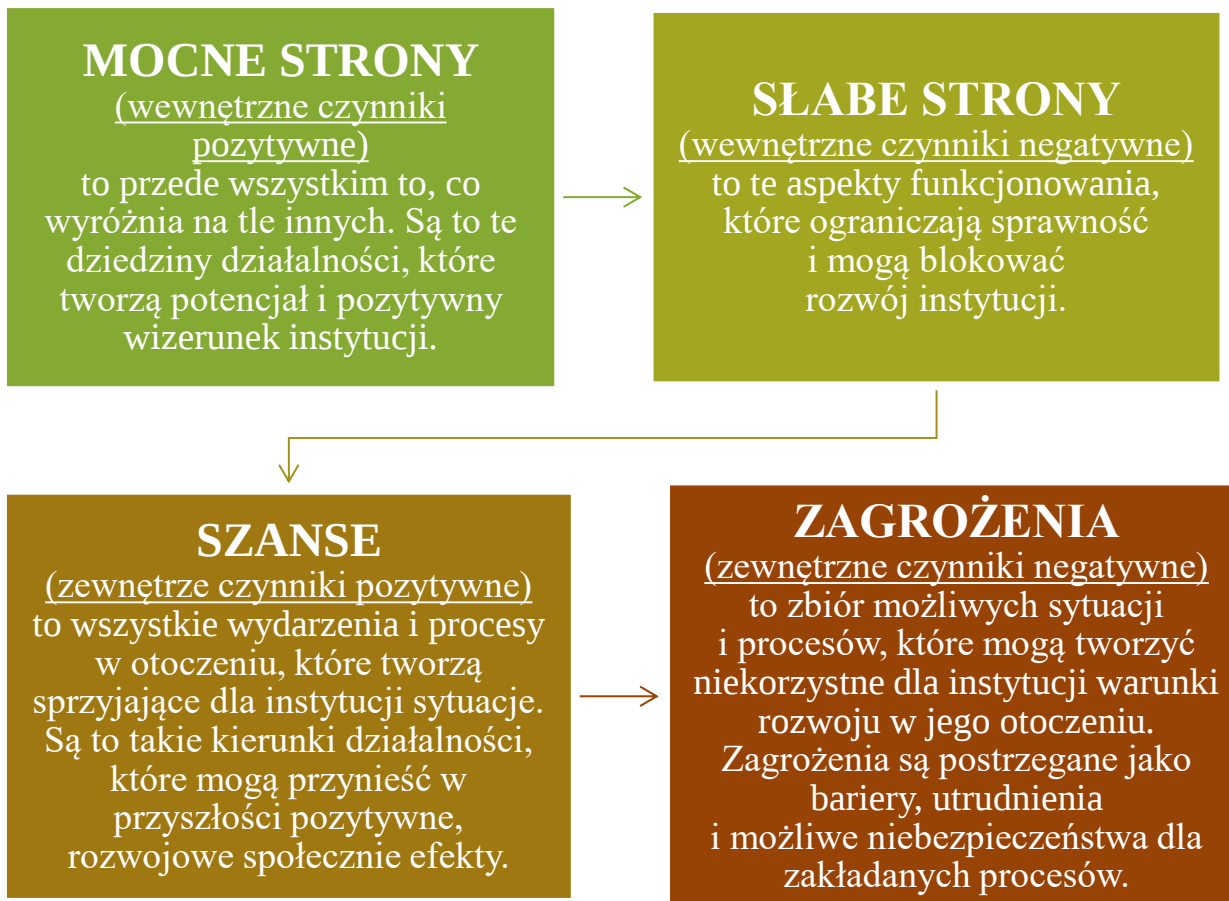
Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, GOPS.	NGO, PUP, GKRPA, GOK, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

2. ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjność Gminy pod względem przyrodniczym oraz turystycznym.
2. Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
3. Istnienie na terenie Gminy średniego przedsiębiorstwa oraz kilkunastu małych przedsiębiorstw.
4. Funkcjonowanie szkół podstawowych, punktów przedszkolnych oraz Klubu Dziecięcego.
5. Rozbudowana działalność GOK.
6. Stosunkowo rozwinięta opieka zdrowotna.
7. Podejmowanie licznych działań o charakterze kulturalnym.
8. Spadek wskaźnika deprywacji lokalnej na przestrzeni ostatnich lat.
9. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.
10. Stosunkowo mała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa i bezdomności.
11. Funkcjonowanie na terenie Gminy miejsca dla seniorów – Klub Seniora GOK.
12. Prowadzenie licznych programów i warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
13. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na przestrzeni ostatnich lat.
14. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.

SŁABE STRONY

1. Ujemny przyrost naturalny i związany z nim spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat.
2. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
3. Brak funkcjonujących na terenie Gminy organizacji pozarządowych.
4. Słabo rozwinięta infrastruktura sportowa.
5. Utrzymujący się problem ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezrobocia jako najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej.
6. Brak punktu informacyjno-konsultacyjnego.
7. Przyzwolenie społeczne na prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.
8. Brak działających klubów samopomocowych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.
9. Brak świadomości części mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.
10. Stosunkowo wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.
11. Uznawanie przez dzieci i młodzież alkoholu za łatwo dostępny na terenie Gminy.

SZANSE

1. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
2. Rozwój gospodarczy Gminy.
3. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
4. Utworzenie nowych miejsc pracy w Gminie.
5. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
6. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
7. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
8. Włączenie grup zagrożonych marginalizacją do życia społeczności lokalnej.
9. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
10. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
11. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
12. Utworzenie na terenie Gminy organizacji pozarządowych, szczególnie tych działających w obszarze problemów społecznych.
13. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
14. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

ZAGROŻENIA

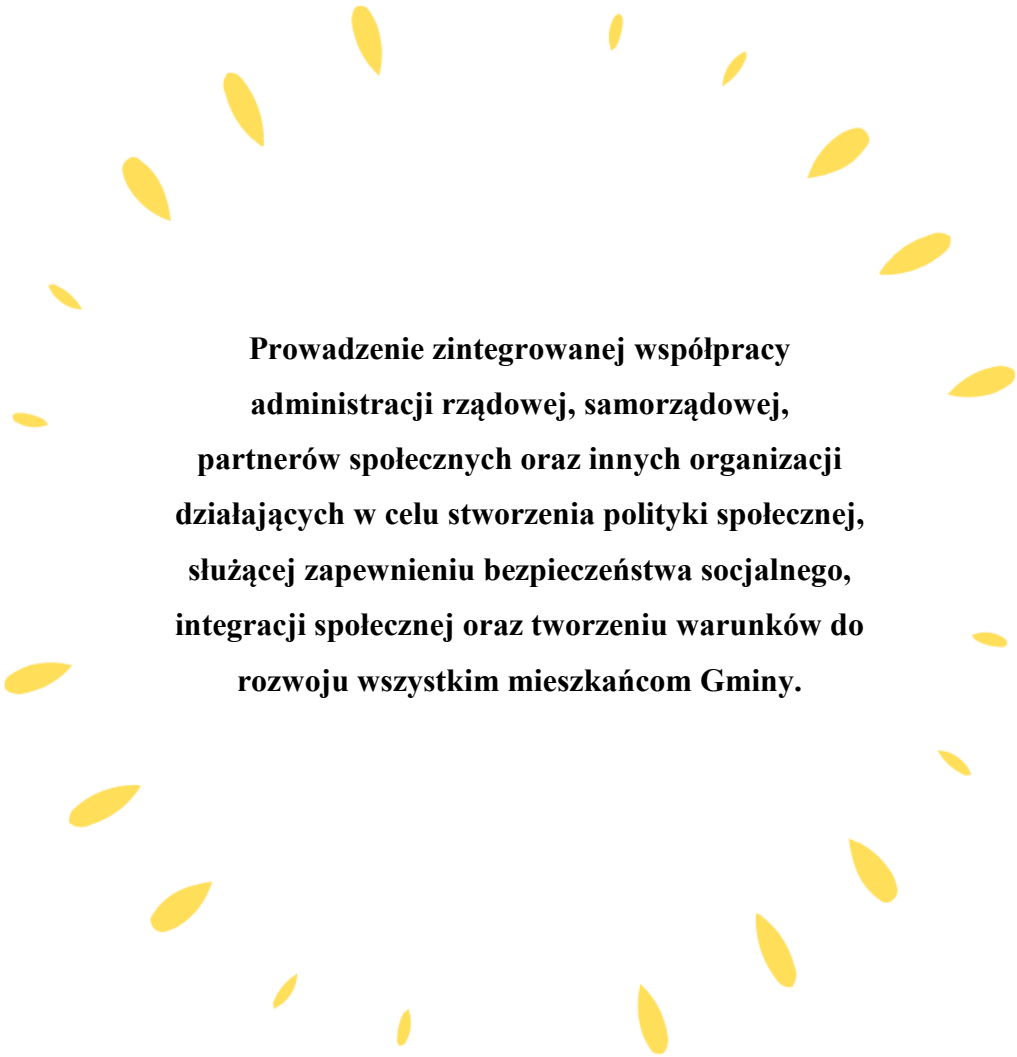
1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych.
3. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
4. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
5. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
6. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
7. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
8. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
9. Wzrost osób spożywających alkohol w sposób problemowy.
10. Wzrost bezrobocia na terenie Gminy.

3. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Suchożebry została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Suchożebry w oparciu o lokalne zasoby społeczno-kulturowe, instytucjonalne i przyrodnicze, stwarza odpowiednie warunki do życia swoim mieszkańcom. Rozwinięta struktura pomocowa stanowi efektywne narzędzie rozwiązywania problemów społecznych, a atrakcyjna oferta edukacyjna, kulturalna i sportowa pozwala na integrację i aktywizację społeczności lokalnej w różnych obszarach życia, a także włącza grupy zagrożone wykluczeniem do życia społecznego.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, w brzmieniu:

**Prowadzenie zintegrowanej współpracy
administracji rządowej, samorządowej,
partnerów społecznych oraz innych organizacji
działających w celu stworzenia polityki społecznej,
służącej zapewnieniu bezpieczeństwa socjalnego,
integracji społecznej oraz tworzeniu warunków do
rozwoju wszystkim mieszkańcom Gminy.**

4. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;

- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Suchożebry jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Gminy z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

4. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest GOPS.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest gmina Suchożebry.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowania wszystkim zainteresowanym podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań zawartych w strategii. Po uchwaleniu Strategii przez Radę Gminy, zostanie umieszczona na stronie internetowej Gminy.

6. MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Komisariatu Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS przy ścisłej współpracy z gminą Suchożebry. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii przeprowadzanej co dwa lata.

7. EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

7.1. ZAKRES EWALUACJI

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

7.2. SPOSÓB EWALUACJI

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

7.3. NARZĘDZIA EWALUACJI

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

7.4. OKRES EWALUACJI

Planuje się przeprowadzenie w 2031 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

8. OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchożebry jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Suchożebry i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gminy – Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Suchożebry, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. BIBLIOGRAFIA

1. Staręga-Piasek J., *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
3. <http://www.kapliczki.turystyka.pl/>
4. <https://pl.wikipedia.org/>
5. <https://bdl.stat.gov.pl/>
6. <https://www.polskawliczbach.pl/>
7. Narodowy Spis Powszechny 2011
8. Statystyki i analizy Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach
9. Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Suchożebach
10. <https://poradnik.ngo.pl/>
11. Oniszczyk J., *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*
12. Yaziji M., Doh J., *Organizacje pozarządowe a korporacje*
13. *Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchożebach* (Uchwała Nr XI/71/2004 Rady Gminy Suchożebry z dnia 27 maja 2004 r.)
14. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok
15. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2019
16. Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.
17. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok
18. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w 2017, 2018 i 2019 r.
19. www.gov.pl/web/rodzina
20. dane z Komisariatu Policji w Mokobodach
21. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Suchożebry* (Uchwała Nr XIX/151/2016 Rady Gminy Suchożebry z dnia 28 listopada 2016 roku)

VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Suchożebry na mapie powiatu siedleckiego.....	14
Rysunek 2. Położenie gminy na mapie województwa mazowieckiego	15
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Suchożebry według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku).....	20
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Suchożebry alkoholu w latach 2017-2019.....	64
Rysunek 5. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Suchożebry, powiecie siedleckim oraz województwie mazowieckim w 2019 roku	93

2. SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019	17
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)	18
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2018.....	28
Tabela 4. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2018 (w procentach).....	29
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu w 2019 roku.....	32
Tabela 6. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć	38
Tabela 7. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019	39
Tabela 8. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	52
Tabela 9. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019.....	52

Tabela 10. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019.....	53
Tabela 11. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suchożebach wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	62
Tabela 12. Realizacja innych programów (nierekomendowanych) w latach 2017-2019	63
Tabela 13. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019	73
Tabela 14. Liczba przeprowadzonych przez GKRPA rozmów z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w latach 2017-2019	73
Tabela 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Suchożebry w latach 2017-2019 z podziałem na wiek.....	85
Tabela 16. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	90

3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Suchożebry w latach 2016-2019.....	16
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019.....	16
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Suchożebry według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku	17
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019	19
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019.....	19
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)....	21
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	22
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie siedleckim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa mazowieckiego oraz całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	23
Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019.....	23

Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku	24
Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	25
Wykres 12. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2019 roku uczniów z terenu Gminy, powiatu siedleckiego i województwa mazowieckiego.....	26
Wykres 13. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019	27
Wykres 14. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Gminie oraz województwie mazowieckim w latach 2016-2018	29
Wykres 15. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019.....	36
Wykres 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Suchożebry w latach 2016-2019	36
Wykres 17. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach)	37
Wykres 18. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019.....	37
Wykres 19. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku	38
Wykres 20. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin).....	39
Wykres 21. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2016-2019....	40
Wykres 22. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin w 2019 roku	44
Wykres 23. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	45
Wykres 24. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019.....	45
Wykres 25. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	45
Wykres 26. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019.....	46
Wykres 27. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019.....	47
Wykres 28. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	48

Wykres 29. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019	51
Wykres 30. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	56
Wykres 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019	61
Wykres 32. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019.	61
Wykres 33. Wartość sprzedanego na terenie gminy Suchożebry alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych).....	64
Wykres 34. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Suchożebry na przestrzeni lat 2017-2019	65
Wykres 35. Dane dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019	72
Wykres 36. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019	78
Wykres 37. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019	78
Wykres 38. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń).....	79
Wykres 39. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019	80
Wykres 40. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019	84
Wykres 41. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019	84
Wykres 42. Stopa bezrobocia dla Gminy (szacunkowa), powiatu siedleckiego oraz Polski w latach 2016-2019	85
Wykres 43. Liczba osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych mieszkańców gminy Suchożebry ogółem na przestrzeni lat 2017-2019	86
Wykres 44. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019	90
Wykres 45. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób) ..	91

Wykres 46. Świadczenia pieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku.	92
Wykres 47. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019.....	92
Wykres 48. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019	93
Wykres 49. Liczba wykrytych przestępstw na terenie gminy Suchożebry na przestrzeni lat 2017-2019.....	97
Wykres 50. Wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie gminy Suchożebry w latach 2017-2019	97

Atelier

Centrum Profilaktyki i Reedukacji

ul. Krasickiego 27/1

30-513 Kraków

tel.: 881 455 251

tel./fax: 12 427 21 41

biuro@atelier-profilaktyka.edu.pl